

150. *Einzelne Beiträge.*
 151. *Abhandlung von Tinnin'scher Pankreatitis.*
 152. *Notiz.*
 153. *Ueber die Ursachen der Cholera.*
 154. *Ueber die Ursachen der Cholera.*
 155. *Ueber die Ursachen der Cholera.*
 156. *Ueber die Ursachen der Cholera.*
 157. *Ueber die Ursachen der Cholera.*
 158. *Ueber die Ursachen der Cholera.*
 159. *Ueber die Ursachen der Cholera.*
 160. *Ueber die Ursachen der Cholera.*

V E G E.

Mellyből a kegyes olvasó a

Romai és Evangelica Ecclesiákról
 ítéletet tehet.

Isten igéjéből
elő adatott

NICOL. HUNNIUS D.

és Lübeki Superintend:
által.

FRANCOFURTI, Anno 1692.

ROEVID

és

FUNDAMENTOMOS
TRACTA,

Mellyből a kegyes olvasó a
Rimai és Evangelica Ecclesiákról
ítéletet tehet.

Isten igéjéből

elő adatott

NICOL. HUNNIUS D.

és Lúbeki Superintend:
által. A. 1690.

Elöl járó beszéd.

Keresztény kegyes Olvasó!

S Zintén azon panasz, mellyet Sz. Pál Apostol (a) elő hozott, *bogy biteső Tanítók az házakba magokat bé színlík, bogy az legyigyűeket el bítef sék*, találtaték a boldog emlékezetű D. Nicolaus Hunnius idejében is, mert akkor egy alattomban színlő egy Ofsnabrukban nyomtattatott könyvet ezen titulussal: *Rövid és fundamentalis magyarázat, mellyből az kegyes olvasó az igazságnak ismeretire jutbat* Lübek Városában az emberek köziben bocsátani merészele: a mellyben ő az egész dolognak ismeretit XI. ellenkező Articulusokba helyeztette. Ennek azért a boldog emlékezetű

A (a) 2. Tim. 3. v. 6.

zetű *Hunius* ellenébe veté e jelen való-
könyvetskét, és szükséges intésre az Isten-
nek ígéjéből minden Punctumokban
meg mutatta, *hogy a Romai Ecclesiával*
semmiképpen nem tarthatni, nem is kellene
tartani. Minek utánna pedig ez a köny-
vecske annyira el, fogyott volna, hogy
több Exemplar nem talaltatnék, még is
mind azon által a mostani időben bőfé-
gessen keresetnek, erre nézve ezt minde-
neknek hasznára és tanulására ki boclá-
tani akartuk.

AZ ELSŐ Fő PUNCTUM.

*Az igaz kételkedhetetlen Ecclesiáról
és Vallásrol.*

I.

H *Ogy a Romai Ecclesia és Vallás*
(mint ez máinapon vagon) nem
kereftény, igaz és valóságos,
innen bizonyittatik meg, mivel
az a kereftényfégtől.

1. Azokat az eszközöket tiltya, mellyek-
ből az idvősséges mennyei tudo-
mányt vehetné.
2. Tévelygő és el hitető eszközökre kén-
szerit.
3. Az igaz idvősséget, el vonnya.
4. Más illetlen eszközöket ad elő.
5. Istentelen dologra hitet.
6. A régi Sidóságba, Pogányságba E-
retneklégbe ejt.
7. Minden vigasztalástól meg foszt.

8. A keresztyén Szabadfágtól el tilt és nehézfoglalatra kényszerít.
 9. Mindent kép mutatással meg tölt.
 10. Es olyan főhöz kötelez, mely a keresztyéneknek fejek nem lehet, a mely tovább is meg bizonyittatik.

2.

I. A Romai Ecclesia a keresztyényekről el veszi azokat az eszközöket, melyekből a mennyi idővel tudományt kellene tanulniok, az az, a Sz. Írást, mely által Isten az embereket tanította (b) és őket az (c) Sátán ellen fel fegyverkezetteti, mivel a Romai Ecclesia a Sz. Írást a keresztyényi tudományra (1) alkalmatlannak tartja, úgy mint az mely csak (d) papyroszon való Írás, (e) viaf orr, (f) onbol való igazgató Sinór, (g) téntával pergamenára vagy papyrosra íratott holt bötü, olly hüvelyhez, a melybe vashól, vagy onbol, vagy fábol

(b) Joh. 5. v. 39. Luc. 16. v. 29. 2. Tim. 3. v. 15. (c) Eph. 6. v. 17. Mat. 4. v. 4. 7. 10. (d) (d) Coster. Enchir. c. 1. p. 43. (e) Pigh. de pot. Papæ contr. (f) Pigh. de Hierarch. Eccl. I. 1. c. 2. (g) Coster. Enchir. d. c. 1. p. 44.

fából való kardott tehetni, hasonló, és magét úgy magyaráztattya, mint szintén valaki akarja, azért (h) az Ecclesia bizonyfága nélkül semmit sem használ, és (i) hasonló az Æsopus fabulájához.

2. A keresztyén Ecclesiában ártalmas, mivel (k) kevesebb Fretnekfégek volnának, ha az Sz. Írás tellyességgel nem volna, a mint hogy (l) a nagy ártalom miatt, mely az Bibliának olvasásából származott, (m) nem mindennek engedtetik olvasni.

3. Mellyre nézve is, közönségesen (n) a kösségnek a Sz. Írást olvasni, és abból (o) az ördögnek intfelkedési ellen magokat oltalmazni meg tiltották.

II. A

(h) Hofius de authorit. Script p. 562. c. (1) Pist. contr. Mentzer. folio 898. (k) Grets. def. 1. contr. l. 4. c. 12. p. 1842. a. (l) Lanczell. haretic. quare. 16. §. 12. Bejerl. Conc. Select. 19. p. 370. (m) Less. de Antichr. demonst. 15. p. 135. Hack a Tossán. ellen. q. 2. c. 28. (n) 15. Decretal. tit. 7. de haretic. c. 12. cum ex injuncto. (o) Hofius de author. Script. p. 543. b. c.

3.

II. *A Romai Ecclesia a keresztyényeket olyan eszközökre kényszeríti, melyekből kelleffék a keresztyényi tudományt tanulniok, melyek mind azon által.*

1. Istentől nekik nem parantfoltattak.
2. Melyekből ök bizonyosnak nem lehetnek.
3. Sem pedig hiteket, s idvösségeket azokra nem fundálhatták.
4. A felett a Pápától önnön magátol meg vettetnek; azok ezek.

4.

I. *A Pápa (p) ki a keresztyénységet avagy tellyességgel nem tanította, avagy pedig azt egyedül csak az Ecclesiái törvények által viszi véghez, melyben a Vallásnak kevés Articulusi &c. vadnak bé foglalva: annak felette a Pápa maga az ő Decretumit csak azokban a részekben akarja tartani (q) melyek felől a Sz. Irás semmi bizonyost nem mond, és csak úgy approballya, ha*

(r, a

(p) Decr. tit. 2. de constit. c. 13. quoniam.

(q) Dist. 11. c. 7. in his rebus.

(r) a természeti törvénnyel nem ellenkeznek, avagy az közönséges igazsággal edgyet értnek (s): effelől (t) a Pápának magának is gyakorta kell kételkednie, hogy ha az ő rendelési igazaké avagy hamissak, mivel (u) némellyek csak ki gondoltattak, némellyek (x) meg hamisítottak, és el fordítottak. &c.

5.

2. *A Paterék, avagy régi Ecclesiának Tanítói (y): kik nélkül z) senki csak egy Articulus felől is a Sz. Irásban bizonyos nem lehet; és a Pápának magának meg kell vallani, az (a) Sz. Atyák írásából csak azokat kell bé venni, a melyek mindenképpen bizonyosnak, és (b) az igazsággal edgyeznek, (c) ellenben pedig mindennek Szabad legyen azoktól elhárítani.*

6. 3. Az

(r) dist. 9. c. 11. sanā quippe. (s) l. 2. de cr. t. 22. de Fide instr. c. 8. Pastoralis. (t) ibid. (u) dist. 19. c. 9. Anast. (x) Caus. 33. q. 7. c. 17. Uxor a viro c. 18. quod proposuisti. (y) Hak. 1. kérd. c. 3. p. 37. seq. (z) ibid. 2. kérd. béfej. p. 69. (a) Dist. 9. C. 3. noli meis. (b) ibid. Can. 9. noli frater. (c) ibid. c. 10. neque.

6.

3. Az Conciliumok avagy Ecclesiának Gyülekezeti, a mellyek ugymint (d) az Ecclesiának leg főbb ítélleti, nem tévelyeghetnek, azért azokat (e) rész szerént az Evangelium hoz hasonlónak, és az (f) Sz. Írással edgyenlőknek kell tartani. Ellenben pedig mivel az Pápa vallyá, hogy az (g) Conciliumok ellenkező dolgokatis végeznek, és nyilván is vagy on hogy néha Istentelen, és a Pápasággal ellenkező dolgokat végeztek, azért ahhoz bízvaft nem köteleztethetik.

7.

Mind ezeket penig csak két példával világosítom meg; Az (h) *Elibertinum Conciliumban* rendeltetett:

1. Ha ki (i) meg időfűlvén keresztsége után Bálványoknak áldoz, valakit (k) babonafág, által meg öl, (l) az paráznafág-

(d) Tann. P. 2. Anat. dem. 10. §. 222. seq.
(e) dist. 16. c. 2 Sanct. (f) actio Badiſche 6. motiv. p. 354. (g) dist. 50. c. 28. Domino caus. 33. q. 2. c. 11. hoc ipsum quod. (h) Tom. 1. Concil. p. 282. seq. (i) Can. 1. (k) Can. 6. (l) Can. 7.

nak büntetése után ismét paráználkodik, (m) valamelly Püspököt avagy Papot nagy vétekről vádol, és meg nem bizonyíthatva &c. mind azoknak, még halál okoráján is az Ur Vátförájával való élés meg tiltassék.

2. Az Ecclesiákban (n) semmi képek ne légyenek.

3. A Magistratus (o) Tisztvi viselésének *Eszteendőjében Templomba ne mennyen.*

4. A temető helyeken (p) nappal gyertyát nem kell gyújtani, hogy az által az Szenteknek lelkek nyughatatlanokká ne tétessenek.

8.

Az *Gangrense Concilium*, ezeket a Decretumokat (q) végezte:

1. Valaki (r) Egyházi Affzonyt kárhoztat, mintha Isten országába nem me-

D

hetne

(m) Can. 751 (n) Can. 36. (o) Can. 56.
(p) Can. 34. (q) Tom. 1. Conc. pag. 289. seq.

hetne, mivel az ő Urával edgyellégben élne, átkozott legyen.

2. Valaki (s) az ő szüzességével az házafok ellen dífekedik, átkozott legyen.

3. Valamelly (t) Gyermekek az Isteni Szolgálatnak színe alatt, az ő szülejeket el hadgyák átkoztak legyenek.

Ha immár a Conciliumoknak engedni kell, hól marad tehát a keresztyénység és Pápistafág?

9.

4. *Az Traditio vagy az Istennek* iratlan igéi, mellyek (u) felette igen szükségeseknek állittatnak. Mivel penig gondolhatni, hogy még (x) az hamis Tudomány is Traditio neve alatt bé vétetett, a Pharisausfok (y), és egyéb (z) Eretnekek az ő tévelygéseket iratlan szók gyanánt hirdettek; így a Pápistafág maga sem tudgya

(s) Can. 9. 10. (t) Can. 16. (u) Bellarm. l. 4. de verb. Dei. c. 4. seq. (x) Grets def. 1. l. 4. c. 7. pag. 1669. c. (y) Mat. 15. v. 2. seq. (z) Grets l. d. p. 1669. c. d. Tann. diopt. l. 2. q. 4. c. 20. p. 486.

tudgya minemű tudományt adgyon ki Traditio gyanánt, avagy nem, mellyre nézve nem mér a felől (a) laistromot csinálni, és (b) semmi ismértető billyeget nem mutathat, a honnét meg értetnék, mellyik Traditio legyen igaz avagy hamis, tehát igen könnyen észre vehetni, hogy a Traditioiok illetlen eszközök a keresztyénységnek tanítására.

10.

5. *Kiváltképpen való mennyei Jelentések*, mellyekhez (c) a Pápa mindeneket igazit, még is arrol bizonyfagott téfzen, hogy senki (d) meg nem tudhattya, hogy az olyan jelentés Istentől legyen, azért (e) parantsollya, hogy annak az Ecclesiában helyt ne adgyanak, valami álom és haszontalan jelentések által rendeltetett, mivel

D 2

vel

(a) Colloq. Ratilt. Sess. 1. p. 35. Hosius l. 4. de Tradit. p. 597. seq. (b) Bellar. l. 4. de verb. Dei. c. 9. (c) Caus. 33. q. 3. dist. 2. Can. 15. cum Sanctam. l. 4. decretal. tit. 32. de conversat. conj. c. 14. ex parte. (d) l. 1. Decret. t. 9. de renunciat. c. 12. nisi cum pridem. (e) de consecr. dist. can. 26. placuit, ut altaria,

vel (f) az ördög által az embereknek Isteni szin alatt való meg csálására alkalmatosságot kap: mi módon lehetnek tehát bizonyos eszközök atanitásra?

II.

III. *A Romai Ecclesia a keresztyéniségtől az idvőségnek igaz eszközét meg vonnya.*

1. A fő eszköz (g) a *Christusnak érdeme*, azt pedig a Romai Ecclesia nem állította (h) igen szükségesnek lenni, és jóllehet (i) az bűnökért való elégséges fizetésnek tartja; még is mind azon által azt valóban állította, (k) hogy Christus egy bűnért sem fizetett, hanem (l) csak erejét nyerte annak, hogy ami jó cselekedetünkkel valamit nyerjünk.

II.

2. *A Jesus Christus érdeme tulajdonitása*

sának

(f) Grets. def. 1. append. p. 189; seq. (g) Act. 4. v. 12. (h) Peltan. de Satisfact. Sect. I. p. 4. Sect. 4. p. 48. (i) Badische. 1. motiv. p. 39. 53. (k) Peltan. de satisfact. Sect. 10. p. 134. (l) idem Sect. 10. p. 119. Scherer. 3. Ecclesiast. 1. Adv. p. 17. b.

sának eszköze ez bárom: az (m) hit, az (n) Sz. Irás, es (o) a Sz. Sacramentumok. A Romai Ecclesia a keresztyéniségtől megvonnya a hitet, midőn abból csak histeriát csinál, melly még (p) az ördögöknel is vagy, egyébként az kivált képpen való hit, melly által a keresztyén ember, (q) az ő meg váltojának érdemét bizvást magának tulajdonította, a Romai Ecclesiában (r) gyalázatosan meg vettetett. A keresztyényektől a Sz. Irást mint tilalmazták (s) fellyeb meg mondatott.

13.

A Sacramentumok az ő hasznokban a Romai Ecclesiában igen meg erőltetettnek, rész szerént mikor Sacramentumokat szereznek, mellyeket az (t) Isten nem rendelt; Sőt még (u) tiszttalanoknak tart,

D 3

a(x)

(m) Eph. 2. v. 8. Rom. 8. v. 1. (n) Rom. 1. v. 16. (o) ad Titum. 3. v. 5. 1. Petr. 3. v. 21. (p) Jac. 2. v. 19. (q) Luc. 7. v. 50. Gal. 2. v. 20. (r) stapl. Antid. in Act. v. 37. p. 120. in c. 10. v. 4. p. 160. in c. 13. v. 48. p. 272. (s) Num. 2. (t) Belarm. 1.2. de Sacram. c. 24. seq. (u) caus. 32. q. 1. Can. 12. nuptiae terram.

a (x) mellyek a Sz. Lelket elűzik, az (y) Imádságot és a Sacramentommal való élést meg gátolják, az Istennek (z) nem tethetnek, és az (a) Pogányokkal is közönfélések: rész szerént midőn idegen nyelven (b) tractálják, melly által c) a Szentfégtelenségre és latorfágra alkalmatlóság adatik.

14.

Az Sz. keresztség meg gyaláztatik, midőn a Romai Ecclesia azt a harangokkal is (d) közli annak erejét (e) más Ceremoniáknak tulajdoníttya, mellyek nélkül a keresztség bűnöktől meg nem tisztít, (f) a Bérálásnak nagyobb erőt tulajdonít, mint a keresztségnek, (g) ugymint melly

a Sz.

(x) *Caus. 33. q. 2. Can. 4. Connubia.* (y) *caus. 33. q. 4. c. 1. Sciatis.* (z) *Dist. 82. can. 2. proposuisti.* (a) *Decr. tit. 30. de Transact. c. 11. ex parte tua.* (b) *Bejerl. conc. select. 19. p. 362.* (c) *Luth. Tom. 6. Jen. p. 88. (d) Pontifical. edit. Lugd. an. 1511. f. 154. seq. Bejerl. conc. sel. 44. p. 799.* (e) *de consecr. dist. 5. can. 10. numquid.* (f) *de conf. dist. 5. Can. 2. Spir. S.* (g) *Bejerl. conc. Select. 41. p. 763.*

a Sz. Lelket nem adgya azoknak, (h) a kik a keresztség után vétkeznek, így minden erejét meg tagadgya, ellenben penig testi fogyatkozásoknak gyógyítására is gonoszul él véle.

15.

Az Ur Vátförája csudálatossan változtatik el.

1. Az Sacramentom áldozattá tétetik (i)
2. Holott Christus (k) egy szerzést rendelt legyen, a Romai Ecclesia (l) kettőt csinál abból, edgyiket a Papoknak, másikat a kölfégnek.

3. Christus (m) bort rendelt, a Romai Ecclesia vízzel (n) elegyített, főtt gyakrabban a szerzést bor nélkül is (o) vízzi véghez.

4. Christus két szín alatt (p) szerzette, mellyek

D 4

(h) *Stapl. Prompt. Cath. fest. Arcens. §. 2. p. 114. 118. de conf. dist. 4. can. 33. non illud.* (i) *Bellar. l. 1. de Miss. c. 6. seq. (k) 1. Cor. II. v. 20.* (l) *Dist. 50. can. 7. Si Epis. c. 8. si quis. (m) Luc. 22. v. 18. (n) de conf. dist. 2 can. 17. cum omne. can. 2. sic in Sanctif. (o) Bell. l. 4. de Rom. Pont. c. 14. §. 40. (p) Mat. 26. v. 26. 27.*

mellyek közül a Romai Ecclesia (q) egyik-
től a kölléget meg fosztja.

5. Christus (r) enni és innya parantfol-
ta, a Romai Ecclesia (s) Processiót indit
azzal, és (t) imádtattya. &c.

6. Christus csak az élőknek (u) rendel-
te, a Romai Ecclesia (x) a meg holtak-
nak is.

7. Christus rendelte (y) az ő emlékezeté-
re, de a Romai Ecclesiában azzal gonoszul
élnék (z) kétféles dolgoknak, mint egy
esküvéssel meg erősítésére, (a) ártatlanfág-
nak meg bizonyítására, (b) Uraságok
s Ec-

(q) Bell. l. 4. de Euchar. c. 20. seq. (r) Mat. 26.
v. 26. 27. (s) Stapl. Prom. Cath. de Vener.
Sacram. de pott. p. 153. (t) Bell. l. 4. de Eu-
char. c. 29. (u) 1. Cor. II. v. 26. (x) Decr. 3.
tit. 41. de cel. Miss. c. II cum creatur. de Con-
diti. I. c. 72. visum. (y) 1. Cor. II. v. 15. (z)
Zving. theat. p. 1355. a. (a) caus. q. 5. c. 13. se-
pe contingit. c. 26. Si Epi Zving. theat. p.
183. b. (b) ibid. p. 1355. b.

s Fejedelmek választására, (c) vízi vefze-
delemtől való mentésre, férelmes (d) fze-
meknek gyógyítására, fött még (e) alat-
tomban való gyilkosságnak véghez vite-
lére.

8. Christus adta az ő Tanítványinak
(f) midőn ettenek volna, a Romai Eccle-
sia (g) meg terheli annak lelke ismertetit,
áki azt tellyességesen éhomra nem veszi:
a melly mind lehetetlen dolog, hogy ke-
resztény Ecclesia azt cselekedné.

16.

IV. *A Romai Ecclesia a keresztényeket
olly esz közből igazította, melly az idővessé-
nek meg nyeresére alkalmatlan, mellyre néz-
ve nekünk Istentől sem commendáltatott,
sem dicsfirtett: minémű.*

1. Az Törvénynek (h) bé töltése,
mellyet (i) Istennek igéje ellen (k) le-
hetfégesnek tart.

D 5

2. (l)

(c) Tann. diopt. l. 2. q. 4. c. 20. p. 494 (d)
Zving. theat. p. 340. a. (e) ib. p. 466. b. 5. 6. b.
(f) Luc. 22. v. 20. (g) Tol. l. 6. cal. conf. c. 15.
(h) Stapl. promt. Cath. Dom. Sept. §. 3. (i)
Stapl. Antid. in Act. 15. v. 10. p. 338. (k) Bell.
l. 4. de Just. c. II, seq.

2. (l) Bőjtölés.
  3. Kemény (m) és fanyarú élet.
  4. Baráti (n) szerzetek.
  5. Az ajándékok, melyeket Templomokhoz és klastromokhoz (o) adnak &c.
  6. Bűtfű járáfok (p) a szentek koporfoihoz.
  7. (r) Szentelt viz.
  8. A keresztt (s) hányáfsok.
  9. Az Martyromoknak emlékezeti, az melyek mind (t) az ördögöket elűzik, bűnöket eltörlik, igallágot és idvősséget adnak.
  10. Sokakat elhalgatván, úgy mint, hogy a Romai Ecclesia, az (u) Sz. János Evan-
- (l) Bell. l. 2. de bon. op. in part. c. 11. §. Quarto seq. (m) caus. 33. q. 3. dist. 1. Can. 16. qui Sanctus. (n) Extra vag. Joh. 22. v. 14. de verb. Signif. c. 5. quia quorundam (o) caus. 12. q. 3. Can. 3. Pontif. l. 2. Decret. t. 2. de foro comp. c. 16. confessus est. (p) can. pœnit. 40. (r) de consecr. dist. 3. can. 20. aquam. Anton. Mar. fil. col. Hydragiol. sect. 3. c. 2. §. 14. seq. (s) Tann. diopt. P. 2. Anat. dem. 3. §. 17. dem. 9. §. 87. (t) ib. dem. 9. §. 131. (u) Abra. Bzov. Annal. Eccl. an. 1200. §. 20. an. 1285. §. 17.

Evangeliuma által az Sántát el akarja üzni, és (az Pontificalnak értelme szerent) (x) majd minden teremtettt állatok, melyek meg szenteltetnek, úgymint, Templomok, Oltárok, Temjén, keresztt, temetkezések kenet, só, olaj, hamu, Püspöki köntös, gyűrű, kesztyű, Apátzáknak fátyolok &c. lelki boldog elő menetelre és idvősségre hasznosnak legyenek, melyekről a keresztény Anya Szent Egyház semmit sem tud.

17.

V. *A Romai Ecclesia a keresztényeket Istentelen dolgokra biteri*, közönségesen pedig midőn bűnre vízi az (y) indulgentiák, és az (z) Papok Szabadfága által, kiket senki sem vadolhat; ugyan azoknak oltalmok által (a) az ő bűnök miatt Szegyet

D 6

(x) Lugd. an. 1511. (y) Extrav. com. l. 5. tit. 9. de pœnit. & remis. c. 3. et si Dominic. c. 5. & si Dom. (2) dist. 83. c. 2. nemo (3) caus. 2. q. 7. can. 52. criminationes. l. 5. Decr. tit. 2. de accus. &c. c. 24. qualiter, c. 21. Inquis.

gyent nem vallanak; a lelki isméretnek kegyetlen kötelezése által, mellynek (b) még a Prapostoknak hamis ítélet tételéről is félni kell; az pénzbeli telhetetlen kereskedés által, melly a Romai Ecclesiát arra hajtotta, hogy (c) még a legnagyobb bűnökre is bizonyos pénzbeli taxát vetett, hogy azokat az által meg váltsa, és így az (d) Istenességből kereskedést szerez. Item (e) az tis mindeneknek meg engedte, hogy kiki válászthasson magának Isteni tiszteletet, és azoknak (f) az Isten igéje ellen (g) nagyobb érdemet tulajdonit, mint az parantsoltatott Isteni szolgálatnak.

18.

Kiváltképpen az első tábla ellen: az Romai Ecclesiában az igaz Isteni tisztelet igen gyalázatosan meg vettetik (h)

néhá

(b) Caus. II. quæst. 3. can. I. sententia. (c) s. decretal. tit. 3. de Simon. cap. 39. sicut. pro certo. rendes végbe vitelek. pag. 603. seq. (d) I. Tim. 6. v. 5. Baron, anno 320. §. 19. seq. (e) Bell. lib. 4. de poenit. c. 4. (f) Matt. 15. v. 9. (g) caus. 33. quæst. 5. can. 9. qui ficit. (h) Platina in vita Steph. 3. pag. 118. 2.

néhá Interdictumok által (i) Városokban és tartományokban sok Efstendőkig fel tiltatik, Istennek ez világ igazgatásában való Uralkodása, (k) az meg holt Szentek között, fel osztatik, a Sz. (l) Angyalok imádatnak, az Istennek (m) tisztessége a Szenteknek kiváltképpen a szűz Mariának tulajdonittatik az ő (n) Solárókban, a szentek ugmint szűkségben segétek (o) segétségül hivattnak, azoknak meg maradott cfontainak, &c. (az melly alatt mind az által (p) nagy családsg vitetik végbe) Isteni tisztelet (q) tulajdonittatik, az (r) képeknek, kivált képpen (s) az kereszt képének Isten-

(i) Extrvag. comm. lib. 5. tit. 10. de sent. Ex. com. c. 2. providé. (k) Zving. Theat. p. 1405. &c. (l) Stapler. Promt. Cath. Festo Mich. §. unic. (m) Hak. 2. Kérd. c. 36. p. 507. (n) ib. p. 503. seq. (o) Himmel de invocat. part. 2. Class. 3. c. 1. p. 247. se. 1. (p) Hospin de orig. Templ. c. 7. p. 125. (q) Bellar. lib. 2. de reliq. cap. I. seq. (r) Bellar. lib. 2. de Imag. cap. 21. seq. Bejerl. Conc. seleft. 21. pag. 407. seq. (s) Bellar. lib. 2. de Imag. cap. 26. seq. Pontificiale p. fol. 185. fac. 3.

Istenhez illendő tisztelet adatik, az Ur Vaforajában (t) való kenyér, önnön maga a Chriflus gyanánt imádtatik, nem tsak az (u). Istennek, hanem még (x) a szenteknek nevében is esküsznek, melly az Istenes étellel mind ellenkezik.

19.

Az *második táblán* az (y) klastromi élet által a *negyedik* parantfolat igen meg erőtlenítettik, az *ötödik* (z) bűjtölés, és szánt szándékkal való maga ostromozása által &c. az *hatodik* (a) az Papok házasságának tilalma, *hetedik* az fősvénység (b) és annak kötelei (c), mellyekkel az Egyháziak ez világnak javait magokhoz vonták, *nyolczadik* az (d) esküvésnek az esküvő személynek

(t) Pontifical. f. 197. fac. 3. Bell. l. 4. d. Euchar. c. 29. (u) Deut. 6. v. 13. (x) ~~cauf.~~ 22. q. 5. can. 16. honestum. cauf. 35. q. 6. can. 5. de Parentela. (y) cauf. 20. q. 2. can. 1. si in qualibet. (z) Esa. 58. v. 5. Colof. 2. v. 16. 2r. 1. Reg. 18. v. 28. (a) cauf. 32. q. 8. can. 1. non solum. (b) Dist. 93. c. 23. Diaconi sunt. (c) Cauf. 13. q. 2. can. 7. placuit per omnia. can. 8. si quis irascitur. (d) cauf. 22. q. 5. c. 11. humanae.

mélynek értelme szerént való magyarázattya által, a *kilenzedik és tizedik* az által, midőn aztanittatik, hogy (e) a gonosz gondolatok az ember elméjét meg nem motskolják, ha azokban nem gyönyörködik.

20.

VI. *A Romai Ecclesia a keresztényeket a régi Sidságba, Pogányságba, és Éretnek-ségbe ejti.* A Romai Ecclesia az Apostoli tisztaágban alhatatosan meg nem maradt, hanem attól hitetlenül elszakadt, mikor.

1. Pogány (f), szokásokat, (g) Törvényeket, rendeket, és az (h) Pogány Isteni tiszteletnek nagyobb részét magához vonta, a mint (i) hogy az Interdictum által való Istentelen büntetést, az (k) Egy-

(e) Cauf. 33. q. 3. Dist. 2. C. 1. 23. inter hæc. (f) Baron. an. 44. §. 86. seq. (g) ibid. an. 226. §. 2. (h) Polyd. Verus l. 4. de Invent. c. 14. p. 380 l. 5. c. 1. p. 381. (i) ibid. l. 4. c. 12. p. 360. Zving. theat. p. 811. a. (k) Baron. an. 324. §. 117. seq.

Egyházi személyek gazdagágát, az (l) Purgatoriumot. Summa szerént mindenféle képek cfinálmannyát, a szenteknek tiszteletit, fogadáfokat, bútfú járáfokat, Elszentendönként való időket, avagy Kantorokat, Processiókat, csuda tétéleket, és az ő Isteni tiszteleteknek nagyob részét a Pogányfagból a keresztyénység, közé elegyítette, a mint Szemlátomást és nyilván nagyon.

21.

2. Az (m) *Sidók Törvényének módgyát és szokását felvette*, az (n) ő Traditiojok a Sidóktul nagyon, a (o) Fő Papnak avagy Papának méltósága, az (p) Ecclesiái Tiszteknek el osztogatása, (q) Baráti szerzetek, az Eretnekeknek (r) halálos

bűn-
(l) Bellar. l. i. de Purg. c. ii. §. 3. ratio. Bejer. Conc. Sel. 25. p. 525. seq. (m) Baron. an. 18. §. I. (n) Becan. man. l. i. c. 2. §. 2. seq. 3. §. 10. (o) Bell. l. i. de Rom. Pont. c. 9. (p) dist. 21. part. I. Polyd. Verg. l. 4. de Invent. c. 12. p. 352. (q) Baron. an. 64. §. 4. seq. Polyd. Ver. l. 7. c. 10. p. 560. (r) Bell. l. 3. de Laic. c. 21.

büntetése, (s) szentelt víz, (t) oltárok, és azoknak Szentelése, Innepek és böjtök &c.

22.

3. Az Eretnekségben részesíté lött a Romai Ecclesia; mivel az Eretnekeknek oltalma volt, mellyhez (u) Priscillianus is folyamodott, és á Gnosticusoknak Eretnekségét ott terjesztette ki, a (x) Manichæusok nyilván való gyűléseket tartottak &c. melly conversatio is okozta, hogy a Romai Ecclesia (y) a Manichæusoktól a Communiót egy szin alatt, az (z) házasságnak és ételnek tilalmát a Tatianusoktól és Enekratitáktól, a böjt napokat (a) Montanistáktól, az ő értelmei szerént való Egyházi (b) tiszta életet, Jo-

vinia-

(s) Anton. Marsil. Colum. Hydrag. Sect. 2. c. 2. §. 30. seq. (t) Bell. l. 3. de cult. Sanct. c. 5. §. Secunda propositio. §. deinde in Statu. (u) Baron. an. 381. §. 109. (x) Baron. an. 372. §. 112. seq. (y) Jac. Hak. Tossan. ellen 2. kérd. c. 45. p. 673. (z) Cauf. 24. q. 3. c. 39 quidam autem Platin, in vita Pii l. p. 21. a. (a) Hak. 2. kérd. l. c. 40. p. 547. (b) Cauf. 33. q. 3. dist. 2. c. 40. Si enim inquit.

vinianustol vötték, és többet a félélt, mellyeket most el halgatok. Honnét világossan ki tétzik, hogy a Romai Ecclesiá majdan csak semmivé lenne, ha a Póányoknak, Sidóknak, Eretnekeknek mindent vissza kellene adnia, mellyeket azoktól vött.

23.

VII. *A Romai Ecclesiá a keresztyényeket mind éltekben, mind pedig halálukban minden vigasztalástól meg fosztja*; mivel nem akarja, (c) hogy valaki bizonyos legyen arról, hogy Istennél kegyelemben legyen, senki (d) a Sz. Lélek Istennek bizonyosság tételével, sem vigasztalásával magát ne biztassa, senki (e) bizonyossan ne hídgye, hogy igazán meg keresztyelített, sem pedig, hogy (f) csak egy Sacra-

(c) Bell. l. 3. de Just. c. II. §. Respondeo posset. Greg. de Val. Tom. 2. disp. 8. q. 4. punct. 4. p. 157. a' (d) Becan. Tom. I. op. de Just. clav. c. II. p. 255. de Just. Cath. c. 8. p. 274. (e) Coll. Ratisb. Sess. 12. p. 279. 280. Edit. Monach. (f) Bell. l. 3. de Justif. c. 8. §. dicent fortasse c. II. §. Itaque non sunt.

mentommalis igazán élt legyen, hogy (g) ötlet az Isten igazán hívta az ő bűneit (h) néki meg bocsátotta, és hogy (i) ötlet az ő itelele előtt meg igazította; senki bizonyos ne legyen, hogy valóságos (l) és idvősléges poenitentiát tartott, az igaz idvőzítő (m) hitet meg nyerte legyen, mellyre nézve senki a felől bizonyos nem lehet, hogy (n) ha idvőzülhet; Vala holott pedig ez a fundamentom vagyon, ott sem Indulgentiák levele, sem Mise, sem szenteknek érdeme avagy könyörgése &c. atufakodó szomorú lelki ismertetet nem vigasztalhattya, sem tífendefitheti, hanem (o) szomorúnak kell lenni, mint egye-

(g) Bell. l. 3. de Justif. c. 13. Greg. de Val. Tom. I. q. 23. punct. 6. p. 532. (h) Bell. l. 3. de Justif. c. 3. §. Lovaniens. Greg. de Val. Tom. 2. Disp. 8. q. 8. punct. 4. p. 125 3. d. p. 1267. a. seq. (i) Conc. Trid. Sess. 6. c. 9. Bell. & Greg. de Val. l. d. (k) Greg. de Val. Tom. 2. disp. 8. q. 4. p. 4. p. 1265. 6. seq. p. 1267. 6. p. 1283. b. c. (l) Greg. de Val. l. d. p. 1266. seq. (m) Bell. l. I. de Just. cap. 10. §. deinde peccant. c. 12. §. quid? quod ipsi Becan. man. l. I. c. 16. q. 5. §. 2. (n) Becan. man. l. I. c. 16. §. 16. (o) I. Theff. 4. v. 13.

egyebeknek, kiknek semmi reménfségek nintsen.

24.

VIII. *A Romai Ecclesia a keresztyényeket minden sz. badságoktól megfosztja, s ellenben terbeszolgálatokra kényszeríti, mert a ki annak alája vettetett.*

1. Az a Sz. Iraft nem meri olvasni, (mellyről p) oda fellyeb) és így (q) fetétben kell tévelyegni, a melly felette való igen súlyos szolgálat.

2. A kösségnek, (ugymint a kik nem Papok) (r) az Ecclesiának titkait nem szabad tudni, az (s) Tiz parantsolatnál, hitnek ágazatinál, keresztfégnél, és egyebekből is kevésnél többet nem kell tudni, és (t) az (fide implicita) homályos efze vesztett hittel meg kell elégednie. Mellyre nézve az Isteni szolgálat is (u) idegen nyelven vitetik végben.

3. (x)

(p) num. 2. (q) Pf. II. 9. v. 105. (r) 5. decretal. tit. 7. de hæreticis. cap. 12. cum ex injuncto. (s) Gretf. defens. I. lib. 4. cap. II. pag. 1797. c. p. 1801. c. pag. 1802. b. (t) ibid. pag. 1799. b. seq. (u) Lancell. hæret. quare 20.

3. (x) A Pápanak egyenesen és vakon kell hinni, semmit ellene nem mondván, hogy ha szinten, sok ezer lelket (y) pokolba vezet is; és annak igáját (z) el kell fzenvedni, jöllehet az tsak nem el viselhetetlen, és az ő (a) elől járójoknak tudománnyokról itéletett nem kell tenni, hogy ha az igazé vagy hamis?

4. Az Eretnekeknek avagy mind azoknak, valakik a Romai Ecclesiával nem tartnak (b) könyvöket ne olvassa.

5. Annál inkább (c) az hitnek dolgairól ne disputállyon, kiváltképpen (d) az Eretnekekkel, melyek (e) az Apostoli Ecclesiában mind engedve valának, ellenben penig a Romaitul mind meg tiltattak.

25. IX.

(x) Hosius lib. 3. de aut. Script. p. 574. a. (y) dist. 40. can. 6. Si Papa. (z) dist. 19. can. 3. In memoriam. (a) dist. 21. c. 6. denique. Caus. 33. quæst. 3. dist. 6. can. I. qui vult. Stapleton. Promt. Cathol. Domin. 6. post. Epiph. §. I. pag. 68. (b) Lancell. hæret. quare 97. Bejerl. Conc. select. 13. (c) Sext. lib. 5. tit. 2. de hæret. cap. 2. quicunque. (d) Bejerl. Conc. select. 12. (e) Matt. 7. v. 15. seq. L. Joh. 4. v. 1. Joh. 10. v. 5. Apost. Csel. 17. v. II. I. Kor. 10. v. 15. 2. Thess. 5. v. 21.

25.

IX. *A Romai Ecclesia a Templomokban mindeneket csak kép mutatással tölt meg.*

1. A Pápa (f) magát minden Christus szolgálai szolgájának nevezi, még is (g) minden világi Uraágok felett fel magasztalta magát, annyira hogy ő néki (h) a Császár is tartozzék Lovászul szolgálni.

2. A Papok (i) magokhoz képest másokat meg utálnak, mint ha (k) ők a Sz. Lélek Ur Istennek kegyelmével annyira el töltek volna, hogy több sem férne beléjük. Egyebek pedig (l) magokért is alig könyöröghetnek, nem hogy másokért könyöröghetnének.

3. Az Ur Vátförájával egyedül (m) csak éhomra kell élni, (n) az után arra egyznehány

(f) I. decretal. tit. 33. de majorit. & obed. cap. 6. sollicitæ. (g) ibid. (h) dist. 96. can. 14. Constantinus. Grefter defens. 2. Append. ad lib. 3. pag. 1002. b. c. (i) caus. 10. quæst. 1. can. 15. hanc consuetudinem. (k) caus. 6. quæst. 1. can. 7. Si omnia. (l) Caus. 10. q. 1. can. 15. hanc consuetudinem. (m) caus. 7. quæst. 1. can. 16. nihil contra. (n) De Conf. Dist. 1. Can. 32. tribus.

hány óráig böjtölni; a Míse alatt pedig (o) egy Aszfonyi állat se közelgeffen az Ol-tárhoz, azomban pedig a Sacramentoma mint gyaláztassék (p) meg jelentetett.

4. Az Imádfág (q) a Templomokban hathatossab legyen, mint egyéb helyeken, hasznos is (r) avagy jó, ha szintén meg nem értetik is, csak (s) fok szóbul állyon.

5. A Böjtölés (t) Isteni tisztélet, ha szintén (u) Isten előtt kedvessé nem tehet is: a böjtölésben (x) a hús ételtől magát meg kell tartoztatni, még is borral (y) és egyéb étkekkel jól lakhatik.

6. Az bűnöknek meg isméréseben (z) az is bűnnek tartatik, a mi nem bűn.

7. Az

(o) 3. Decr. tit. 1. de cohabit. c. 1. inhibend. (p) num. 15. (q) Bejerl. Conc. Sel. 40. p. 745. (r) Staplet. Promt. Cathol. Dom. Palm. § 2. pag. 124. Bejerl. Conc. select. 19. pag. 367. (s) Bz. v. an 1204. §. 11. Lancell. hæret. quare. 22. (t) Staplet. Promt. Cathol. Dom. infra oct. Nativ. §. 2. (u) Hosius. lib. 4. de tradit. p. 632. b. (x) Bellar. lib. 2. de bon. oper. in partic. cap. 5. (y) Bellar. ibid. §. sed objicit: & seq. (z) 5. decret. tit. 12. de homicid. cap. 17. Petrus. de consecrat. dist. 1. c. 41. in sancta. & cap. seq.

7. A számtalan fok kép mutatásokat hozzá téven, ugymint, hogy (a) az Barátoknak semmi tulajdonok ne legyen, még is (b) mindenkkel bővölködnék; az (c) Papok vért ne ontfanak, másokat pedig arra inditnak; Házas férfiaknak (d) nem engedtetik meg a Templom esz közeinek illetése, a tisztátalan (e) Embereknek pedig minden nap Mifét szolgálni meg engedtetik. A Római Ecclesia üldözi a Jesus Christusnak vallóit is (hogy az nyilván való Római utálatosságoknak ellene mondnak) (f) felette kegyetlenül, annak színe alatt, hogy Istennek tisztességét keresik, még is (g) jól elszenvedheti, hogy az Ur Jesus, és az egész keresztény Religio rettenetes rút káromlással illetteffék a Sisdoktul az ő Synagájokban.

26. X.

(a) 3. Decr. tit. 35. de Statu Monach. c. 2. Monachi. (b) caus. 12. q. 2. c. 75. Religiosam. (c) caus. 23. q. 7. præfat. can. 7. igitur vide c. seq. (d) dist. 28. Can. 2. decernimus (e) Innocent. 3. l. 6. 2. de contempt. mund. c. 22. (f) Bejerl. Conc. fel. 18. (g) 5. Decr. tit. 6. de Judæis. & c. 3. Judæi c. 7. consuluit.

26.

X. A Római Ecclesia a keresztényeket olly fő böz kötelezi, melly a keresztényeknek fejek nem lehet: tudni illik (h) a Pápához.

1. Ki az Anti Christus és az Ur Christusnak fő ellenfele, mellyről az utolsó punctumban szözlünk.

2. Az egész kereszténység nem tudja hogy ha a Pápa, valóságossan Pápa legyen é: mert a ki (i) rend szerént nem választatott, az (k) Vallást (ha szintén titkon is) meg tagadta, és Eretnekké lött, az (l) Tisztnek igazságtalan bírásával avagy (m) gonosz életével a Tisztet el veszti, az bizonyára nem Pápa: mivel pedig azt senki ez világon nem tudhattya, tehát senki sem tudja, hogy ha Pápa legyené az, ki az, gyanánt tartatik.

E

3. A.

(b) Extr. com. lib. 1. tit. 8. de Major. & obed c. 1. unam sanct. (i) dist. 63 c. 31. inter nos. Caus. 3. q. 1. c. 6. Deus ergo. (k) dist. 40. c. 6. Si Papa. (l) dist. 81. c. 6. Maximianus. caus. 1. q. 3. c. 2. si quis dator. (m) Caus. 24. q. 3 c. 7. cum aliquis. caus. 33. q. 3. dist. 1. c. 70. Ecclesia.

3. A Pápa az ő Tisztinek végben vitélre (n) elégtelen; idvősségesnek rendeli (o) a mikárhozatos, a lelkeket (p) az által veszedelembe ejti, az dolgoknak (g) el igazításában magának sem hihet, az iteletet (r) más Emberek ítéletire hadgya, nem is (f) meri fel vállalni, és még ma sints arra bátorsága. hogy amaz régi vetekedéssel igazítsa: *hogy ha a szűz Mária eredendő bűnben fogantatott és született legyen é?*

A keresztyényekkel az (t) hitnek és szeretetnek lelki erejét nem közölketi, mellyet pedig a főnek igen is véghez kellene vinni.

27.

Kegyes olvasó ezt én rövideden akartam

(n) 5. dec. 1. tit. 20. de crim. falsi c. 5. licet ad Regim. (o) Extrav. Joh. 22. tit. 14. de verb. sig. cap. 3. ad Conditorem (p) Extr. Joh. 22. tit. 9. de Torn. c. 1. quia in futurum. (q) 3. Decr. t. 30. de decim. c. 18. cum sint. (r) Caus. 33. q. 3. dist. 1. can. 89. quamvis plenitudo. (s) Extrav. Com. l. 3. t. 22. de rel. & vener. c. 2. grave nimis, Conc. Trid. Sess. 5. de pecc. orig. (t) Bell. 3. de Eccl. mil. c. 5. §. Respondeo neminem posse.

tam értésedre adni, és az ki mondhatatlan pusztító utálasosságot, mellyel a Romai Ecclesia el tölt, csak kevéssel meg magyarázni, hogy te az világ előtt tündöklő Pápistafágot meg ne szeressed, és magadat az által lelkednek végfő veszedelmebe ne ejtsd; sem pedig az hizelkedőktől, (kik az utálatosságot ahol lehet elrejtik, és tenéked olly Pápistafágot rajszolnak le, melly soha nem volt e világon, nem is léfzen) meg ne csalattassál: mindeneket jól meg vizsgálly, és a jóval tarts: mellyre én tenéked a Sz. Lélek Isten kegyelmét szívesen kívánom.

28.

Ellenben az nevezeten Author négy bizonyfágot hoz elő, hogy a Romai Ecclesia az kétkedhetetlen igaz Ecclesia legyen.

29.

I. Egyedül csak a Romai Ecclesia terjedt ki e széles világra, az 10. Soltárnak Profetiája szerent.

30. Felelet.

I. Ez a jövőndülés az Apostolok által [u] bé

E 2

(u) Rom. 10. v. 18. Col. 1. v. 6. & 23.

bé tellyesítettett, hogy pedig a kerefztény Ecclesia (x) nem mindenkor terjed ki, elegendő képpen meg jelentetett.

2. Sohólints írva, hogy a leg nagyobbik sereg legyen az igaz kerefzténység, mivel egyébaránt (y) a konkolynek búzává kellene változni, és az (z) AntiChristusnak, (a) az ő Prophétáival Christus Ecclesiájának lenni.

3. Annak felette a Romái Ecclesia nem terjed ki az egész világra, mivel Török országban &c. és más több országokban s birodalmokban hire sintsen; minek előtte (b) India taláztatott volna ez világ kitfin részének leg kisebb részében volt kelete, még is vetekednek (c) az Jesuiták, hogy az Evangeliom nem prädikáltatott még az egész világon, hogy hogy terjed ki tehát a Romai Ecclesia az Evangeliomnak prädikállása nélkül az egész világra.

31. II.

(x) Matt. 24. v. 24. Luc. 18. v. 8. Apoc. 12. v. 6. (y) Matt. 13. v. 19. (z) Apoc. 13. v. 3. 4. 7. Cap. 17. v. 2. (a) Matt. 24. v. 24. (b) Gretf. defens. 2. lib. 3. cap. 4. p. 855. d. (c) Bellarm. lib. 3. de Rom. Pontif. cap. 4. Gretf. defens. ejusd. Tanner. part. 3. Theol. Schol. disp. 1. quæst. 3. dub. 5.

31.

II. Mat. 16. v. 18. Sz. Péter az Ecclesiának fundamentoma, melyre építettett a Romai Ecclesia, és a Pápáknak successioja által előbb előbb plántáltatott.

32. Felelet.

1. Aköszikla, melyre Christus Ecclesiája építettett (d) nem Péter, hanem önön maga az Christus.

2. Sz. Péter soha sem volt a kerefztény Ecclesiának feje, mivel (e) Chzistus az Apostolokat mind egyenlökké tette. Sz. (f) Péter soha Pápának nem tartotta magát, az Apostolok (g) sem tartották annak, és senkit sem igazítottak hozzája.

3. Ha innmár Sz. Péter az Ecclesiának feje

(d) dist. 19. can. 7. ita Dominus. gloss. & super hanc petram. (e) dist. 21. can. 2. in novo. Caus. 24. quæst. 1. can. 18. loquitur. (f) Greg. de Valent. Analys. lib. 7. cap. 6. §. hæc ita ordine. §. quodd. autem. (g) 2. Cor. 12. v. 5. Cap. 12. v. 11. Gal. 2. v. 9.

feje volt volna is, mi haszna volna abban a Romai Pápnak, a fz. Pétertől való Successióját soha meg nem bizonyíthatta, mivel (h) öt tudományában nem követi, és (a) Pápák laistromábul azokat mind ki kell törölni, kik a mint (i) ide fellyeb meg bizonyíttatott valóságos Pápák nem voltak, mind azok is, a kik (k) a Változásokban (Schismákban) Romai Püspökök akartanak lenni: a melly mustálás után a Pápnak csak harmad része sem marad meg. minémü Successio lehet az?

33.

III. *Istene minden Ecclesiák Jerusalemben, Antiochiában &c. meg győztettek, mégis a Romai csak egyedül maradt alhatatlan és győzhetetlenül.*

34. Felelet.

1. Lelki módon esett el, (lásd (l) oda fellyeb) veszedelmesebben mint egybek;

2. Hogy

(h) supra num. 20. seq. (i) num. 26. (k) dist. 79. can. 8. si duo forte. (l) num. 20. seq.

2. Hogy ha pedig külfő alattyára nézve meg maradt is, mint (m) a Sidóké, még is mind azon által (n) mint szintén amaz (o) az hozzá tartozandókat pokolnak fiáivá teszi, mitsoda keresztény Anya Sz. Egyház tehát az?

35.

IV. *Lutherus maga bizonyította, hogy az Jsten a Romai Ecclesiát kiváltképpen meg tekintette, és abban az Sz. Irás, Sacramentumok, bűn bocsánatnak hatalma, Prédikátori Tiszt, Cathéchismus, fött az igaz kereszténység is meg maradt.*

36. Felelet.

1. *Az Jstennek kiváltképpen való tekintete (p) volt Chozazimra, Bethsaidára, és Kapernaumra, de még is azért igaz Ecclesiák nem valának, azért az ő ítéletek is folyóssáblon.*

2. A Sidók Ecclesiájában vala (q) a Sz.

E 4

Írás,

(m) Matt. 23. v. 2. (n) Apoc. 19. v. 20. (o) Matt. 23. v. 13. 15. (p) Matt. 21. v. 21. seq. (q) Rom. 3. v. 2.

Írás, az (r) Tanítók, az [s] Fiúfág, a ditsőség, Frigy Törvény, Isteni szolgálat, az igéret, az Atyák, fött önnön maga az Christus, és az (t) igaz Istenfelő emberek színe: még is (u) bé rekeszté az (x) Pharisausi kovász által a menyországot és (y) meg utáltaték, mint nem Isten népe, mely dolog hasonlóképpen találta a Romai Ecclesiában is.

AZ MASODIK FŐ PUNCTUM.

AZ Urnak Szentséges Vatsorájáról.

KÉT KERDES.

I.

Elégfés és keresztyén embernek Jdvösségéve, hogy ha az Ur Vatsoráját egy szin alatt veszi?

37. Felelet.

NEM: mert valaki az Ur Vatsorájával akar élni, annak az edgyik szin nem elégfés.

38.

I. Mivel a Romai Ecclesia maga sem úgy ítéli,

(r) Matt. 23. v. 2. (s) Rom. 9. v. 4. Ephes. 2. v. 12. (t) Luc. 1. v. 5. 6. 27. Cap. 2. v. 25. 37. 38. (u) Matt. 23. v. 13. (x) Matt. 16. v. 12. (r) Hol. 1. v. 9. Rom. II. v. 10.

ítéli, hogy Papnak elégfés legyen, a Mifé egy szin alatt szolgálni, meg nem gondolván azt, hogy abban szintén annyit vészen, mint két szin alatt, hát a köz embernek azért hogy lenne elégfés.

36.

II. Mivel a ki a Christus szerzésnek csak edgyik szinét veszi, annak a szerzésnek felét haszontalanná teszi. Christus a kenyérnek és bornak (z) két színe alatt rendelte, hogy valamennyen communicálnak, azok mind azokat meg tartsák, valamelyek az Ur Vatsorájának valóságához tartoznak. Mellyre nézve egy szer-s mind ennick (a) s inniok kell: Mint hogy Christus Urunk (imperativis) parantsoló beszéddel élt, *Egyétek és igyárok*, és ez parantsolatot magyarábban nem mondhatta volna ki, hogy az ő Ecclesiájának ezen rendelkezhez (b) köteleztetvén, semmi hatalma ne legyen valamit az ellen szerzeni.

E 5

40. Es

(z) Clement. i. 3. tit. 16. de reliq. c. 1. si Dominum Conc. Constant. Sess. 13. Tom. 2. Concil. P. 1068. b. Conc. Trid. Sess. 21. c. 2. (a) Mat. 26. v. 26, 27. (b) Hak. kérd. 2. c. 45. p.

40.

Es jollehet az igéket (c) *Ígyatok ebből mindnyájan*: az első rendelésben csak az Apostoloknak mondotta, tehát még is azok, ugymint *Communicansok* (s az egész *keresztényiségnek* képeben) és nem mint Papok valának, (mint hogy ott nem szolgáltak Mifét) egyéb aránt az Ur Vatsorája e-
gészzen csak a Papoknak rendeltett volna, és az köllégnek semmi része nem volna benne.

41.

III. *Mivel a Sacramentomot, mely a pohár nélkül nem egész, meg csonkittyá.*

Azt meg magyarázza azon rendelés világossan, d) mely mind a Pohárról, mind pedig a kenyérről erőssen parantstok, és a Pápa maga is (e) meg valya, hogy az Pohár nélkül az Communio nem egész, hanem csonka légyen, es valaki a Pohárral nem élne babonafágból cselekedné, es azzal Sacrilegiumot (az az Egyházi lopást) tenne.

42.

(c) Matt. 26. v. 27. (d) Matt. 26. v. 26. 27.

(e) Consecr. dist. 2. can. 12. comperimus.

42.

IV. *Mivel a keresztény Anya Szent Egyháznak szükséges szokását haszontalanokká teszi.* Az Apostoli (f) Ecclesiákban mind két szín alatt osztatták, mellyel azután is (g) a régi Ecclesiákban éltenek, mint az (h) régi Ecclesia Doctornak írás bizonyítottak; fött még az (i) scholasticusok is sokat disputáltak ellene, és az (k) Julius Pápa is a köllég közül a Pohárral való gonoszul éléért, sokakat meg büntetett, és vallyon (l) ki nem tudgya az egy szín alatt való Communio mikor kezdetett, mivel (m) egyéb gonosz szokásokkal lassan lassan csúszott be mig-

E 6

len

(f) I. Cor. 10. v. 16. 21. Cap. 11. v. 26 seq. (g) de consecr. dist. 2. c. 37. cum frangitur. Bejerl. Cont. select. 32. pag. 610. (h) vide D. Greh. Tom. 6. de Cœnâ, cap. 9. §. 43. Phil. Morn. Pleff. de Euchar. lib. 1. c. 10. (i) Lombard. lib. 4. sent. dist. 11. F. Ales part. 4. quæst. 32. memb. 1. art. 2. &c. (k) de consecr. dist. 2. can. 7. cum omne (l) Hofius de comm. utr. spec. p. 718. a. (m) de cons. dist. 2. cap. 7. cum omne.

len az (n) Manichæusok azont Romában elsőben kezdték, kiknek mind azon által ellene mondtak; és controversián kívül vagyon, hogy a Római Ecclesia (o) a Basíliai Concilium előtt (két száz Efstendövel) a felől semmit sem végezett, hanem csak abban hadta.

43.

V. Mivel az egy szin alatt való Commu-
nio erős fundamentomra, nem építettett,
az melly valakit bizonyossá tehetne.
Mellynek fundamentomi ezek.

44.

1. Az Találmány: mint ha valaki egy
szin alatt annyit venne, mint szintén az
kettő alatt; tudni illik a Christusnak Sz.
Testét és Vérét.

45. Felelet.

1. Nintsen a felől az Istennek semmi
lgéje, és ha ugyan jól meg vizsgáljuk, te-
hát

(n) Bellar. lib. 4. de Euch. c. 24. §. quarta ra-
tio Hak. 2. Kérd. Cap. 45. pag. 673. (o) Conf.
Trident. sess. 21. cap. 2.

hát az egész Sacramentomnak semmivé
kell lenni.

2. Christus nem rendelte nekünk, hogy
kenyér alatt az ő Szent Vérét, sem pedig a
bor alatt az ő sz. testét vegyük, nem is pa-
rantsolta hogy úgy adassék nekünk, azt
sem mondotta: *Vegyétek egyétek, ez az
én testem és vérem &c.* azért nekünk (ha
szintén egy szin alatt annyit vennénk is,
mint kettő alatt) a Christus parantfo-
lattyát meg kell tartanunk, úgy mint a ki
mind a két szin alatt való communiót pa-
rantfollja nekünk.

3. Semmi oka nintsen, miért hogy a
Mise is egy szin alatt nem szolgáltatik.

4. Es hogy a Mise mondó Pap a Sacra-
mentomot két szin alatt kétszerre veszi.

5. A Római Ecclesia pedig semmi ez-
közök által meg nem tudhattya, hogy
Christusnak teste és vére egy szin alatt
egyszers mind vétessék; azért csak emberi
találmány.

46.

Meg akarja bizonyítani I. ebből a

E 7

Di-

Discursusbol: *A Christus egyébként el osztatának, melly Anti Christusi dolog volna.*

Felelet.

1. A Sacramentom mennyei titok, melly dolgot a Christusra bizunk, az ő rendelését mint intézze, mellyet nekünk követnünk kell.

2. A Christusnak rendelése, úgy osztja meg az Urnak Sz. Testét és Vérének hogy mind a kettőt, de külön a kenyér és bor alatt igéri, mellyen mi is meg nyugszunk.

3. A Romai Ecclesia pedig el választja a kenyeret és az bort, (s az által Christus testét és vérének is,) mellyet Christus Urunk nem akar el választatni; Egy szin alatt egyelíti, a mit Christus kettőben osztott. Vallyon keresztényi dologé ez, vagy Anti Christusi?

47.

2. Sz. Jánosnak hatodik részéből, mellyben az embernek idvőssége gyakorta a kenyérnek tulajdonittatik.

Felelet.

1. Sz. Jánosnál c. 6. a Sacramentomról

(a

(a melly csak nem Esztendővel az után szereztetett) semmi szó nintsen, ugymint a melly (p) kárhozatra vétethetik, (de nem (q) az a kenyér, mellyről szól Sz. János. c. 6. és az melly nélkül idvözülhetni, (nem pedig (r) ez nélkül, melly Sz. Jánosnál c. 6. vagyon.

2. Sz. Jánosnál c. 6. nem Sacramentomi, hanem lelki ételről és italról vagyon szó, a melly annyit tézen, mint (s) hinni, és az hol étel és ital edgyet tézen.

3. Ha Christus azon az helyen az italról tellyességgel emlékezetet nem tött volna is, még is elég volna az, hogy a Sacramentomnak szerzésekor világossan meg parantsolta, (t) Igyatok ebből mindnyájan: és így Sz. Jánosnál c. 6. a kenyér alatt az egész Vatsora értettnék, melly (u) az szóllásnak közönséges módgya.

4. A Christus vérenek itala is meg parantsoltatott Joh. 6. és bőfegessen commendáltatott.

(x) Ha

(p) I. Cor. II. v. 29. (q) v. 51. 56. (r) I. Cor. II. v. 53. (s) v. 35. 47. (t) Mat. 26. v. 27. (u) Luc. 14. v. 1. &c.

(x) Ha az én véremet nem iszjátok, nintsen életetek; a ki (y) az én véremet issza, örök élete vagyon: (z) Az én vérem valófágos ital: (a) a ki az én véremet issza, az én bennem marad, és én is ő benne.

48.

3. Arnyéka és ábrázolása volt ennek az életnek fája, a Húsvéti Bárány, a Manna, a Sz. kenyerek, az öt ezer Embernek öt kenyérről való meg elégetése, ahol femmi ital nem volt.

49. Felelet.

1. Az Ábrázolások femmit fem bizonyítanak, hanem ha az dolognak erős fundamentoma vagyon.

2. Ha szintén minden ábrázolások az italt ki rekesztik is, még is Christus szerzése, ki azt parantsolta, erősebb.

3. Bátor mind ezek az Úr Vatsorájának ábrázolási löttének legyen, tehát bizonyosan következik, hogy mind a két

színnel

(x) Luc. 14. v. 33. (y) v. 34. (z) v. 35.

(a) v. 38.

színnel kellesték élni: (b) az Húsvéti bárány étele közben ittanak: az (c) Manna mellett innya kellett, hogy a szent kenyeret ital nélkül kellett enni, és hogy (d) az életnek fája mellett femmi ital nem volt, soha sem bizonyíthatatik meg.

4. Ha szintén az ábrázolások annyira terjednek is, tehát a keresztyén Anya Sz. Egyház az Úr Vatsorájában való italt fem a Papoknak, fem a kösségnek meg nem engedheti, kiváltképpen mivel az (e) Nazárusok egész életeknek rendiben, a Papok pedig (f) mikor az Isteni szolgálatban voltak foglalatossak, bort nem mertének innya.

5. Es így a Misében azért csak a Pohárral kellene élni, mivel a köszikla, melly (g) Christust példázta vala, egyedül (h) csak

(b) Luc. 22. v. 17. (c) Exod. 17. v. 1. seq. Num. 20. v. 2. seq. (d) Gen. 2. v. 10. (e) Num. 6. v. 2. 3. (f) Levit. 10. v. 9. (g) 1. Cor. 10. v. 4. (h) Num. 20. v. 11.

csak italt adott, és nem ételt: és az Ifraélitákat a Levitai Testamentomnak, egyedül csak a vérével kellett meg hinteni, a (i) hus pedig nekik nem adatott, mellyek (hogy egyebekről halgassák) bizonyosabban példák mint amazok.

50.

4. Az *Jmádságnak gonoszul való magyarázattya: Christus nem tanít minket bort kérni, hanem kenyéret; a Cananaai Affzonyi állat is csak a morsalékokat kérte az Ur asztaláról.*

51. Felelet.

1. A keresztyének mindnyájan kéri, az negyedik kérdésben nem az Ur Vátföráját, (melly a második kérdéshez tartozik) hanem (k) testi szükségeket.

2. Ha az igaz meg áll, tehát a Papoknak a Mifében csak a kenyérrel is meg kell elegendnie, vagy más Mi Attyánkot szereznie.

3. A keresztyén Anya Sz. Egyház a Pohárt soha senkinek nem engedhetné, hanem ha az Mi Attyánkat meg másolná.

4. A

(i) Exod. 34. v. 5. 8. (k) Emser. gloss. super Mat. 6.

4. A Cananaai Affzony nem kérte akkor az Ur Vátförájában való kenyéret, hanem homályos beszédben az (l) Christus Jesus csudálatos kegyelmességéért könyörgött.

5. Ha következik is abból valami, tehát (hasonló okokra nézve) csak a Pohárral kell élni, mivel a Samaritana Affzonyi állat (m) csak az élő vizért (és nem kenyérért) könyörgött, és az Ur is csak azt ígérte nekik.

6. De a Christus rendelése mind ezeket a találmányokat semmivé teszi.

52.

4. *Illetlen Példák: (n) Emausban az (o) Apostoli Ecclesiában, és az után való időkben az Ur Vátförája egy szin alatt adatott.*

53. Felelet.

1. A Pápiáltak (p) kételkednek a felől (némellyek (q) tagadgyák) hogy Emausban az Ur Vátförája ki szolgáltatott volna.

2. Kö-

(l) Mat. 15. v. 21. 26. 27. (m) Joh. 4. v. 10. 15. (n) Luc. 24. v. 30. (o) Apost. Tsel. 2. v. 46. cap. 20. v. 7. (p) Bell. L. 4. de Euchar. c. 24. §. rufinus exemplo. (q) Janfen. harmon. cap. 146.

2. KövetkezneK hogy Chriftus bor nélkül, és egy szín alatt szolgálta a Mifét.

3. Es mivel azok a két Tanitványok Papok valának, tehát a Papoknak csak egy szín alatt kellene vennieK.

4. Nintsen sem bizonyfág, sem jelentés, hogy ott akkor az Ur Vátförája, szolgálta volt volnaki.

5. Mivel pedig az Ur (r) Chriftusnak szokása vala, a kenyeret a halá adás után meg szegni, es elosztani, a két tanitványoktul (a kik az Ur Vátförájának szerzésén jelen nem voltak, talán felöle semmit semmis hallottak) meg ismertett.

54.

Az Apostoli Ecclesiákban

1. A (s) Pohár ki nem rekesztetett, jól lehet pedig csak egyedül (t) kenyérről legyen emlékezet, még is tudni való dolog, hogy (u) a kenyér egész vendégséget jegyez, es aki valakit magához enni hív, az innya is hja azt.

H2.a

(r) Matt. 4. v. 19. Joh. 6. v. 11. (s) I. Cor. 11. v. 25. seq. (t) Apoc. 2. v. 46. c. 20. v. 7. (u) Marc. 7. v. 2. Luc. 14. v. 1.

2. Ha bor nem volt volna mellette, az Apostolok bor nélkül szolgáltak volna Mifét.

3. Hogy a régi Ecclesiákban mindenik szín alatt szokásban volt, meg (x) bizonyított, és meg valya a nevezetlen Author, midön írja: (z) *Igy bizonyították Alensis Albertus Magnus, sz. Aquinas Thamas, és a sz. Bonaventura, hogy az ő idejekben csak nem (nota csak nem) minden Ecclesiákban szokás volt az Ur Vátförájával csak egy szín alatt élni.*

55.

Már gondollya meg a keresztény Ember, hogy ha a Communionak egy színe alatt, mellyel az Ur Jesus szerzésének felét meg veti, a Sacramentomot nem bontyaé fel, és a szükséges keresztény szokást Eretnekek módgyára nem változtattyaé? magát minden fundamentomos ok nélkül az Istennek igejéről az emberi tálmányra nem adgyaé? idvöllegét el nem vesztie, és vele kárhozattyaára nem élé?

(x) Num. 42. (z) p. 16.

éle? Valiyan keresztény Ecclesia lehet é az, amelly ilyen képpen bánik a Sacramentommal.

II. Kérdés.

Miért hogy a Sacramentommal egy avagy két szin alatt való élésnek Szabadlága fel bontatott, és csak az edgyike parantsoltatott?

56. Felelet.

1. A Christus beszéde az Ecclesiának semmi szabadlágot nem ad, egy, avagy két szin alatt való élésre, hanem mindenikhez kötelezi.

2. A Romai Ecclesia azt hitetlenül meg változtatta.

3. És azt minden igaffagos ok nélkül;
Okok pedig ilyenek adattatnak.

57.

I. Valamint régenten a Manichausok miatt edgyik szin meg tiltatott, ugy most a Husitak miatt parantsoltatott?

58. Felelet.

Hogy mind a két szin alatt való élés (a Manichausok ellen) parantsoltatott vala, az

az igaz, de csak a Christusnak rendelése miatt: de hogy a két szin alatt való élest a Husitáknak boszújokra és a Christus rendelésének ellene meg akarják tiltani, az örökké meg menthetetlen: Mivel (a) ahoz semmi hazugság nem szükséges, hogy valaki azt a parantsolatott meg tartsa, és (b) senki gonoszt ne cselekedgyék, hogy abból jó következzen.

59.

II. Egy szin alatt való éléssel nagyobb egyenlőség tartatik meg a betegeknel, és egésségeknel akár igranak bort, akár ne, akár bor termő földön legyenek, akár ne.

60. Felelet.

1. Mivel a Romai Ecclesia nem böltsebb a Christusnál, aki ezen keresztények között való egyenlőséget az ő szerzésével fel bontotta, tehát a Szerént, és senkinek egyebnek javallása szerént szabjuk magunkat.

2. Ha pedig olyan egyenlőségnek kell lenni, tehát (c) a Papokkal is kell tartani, akár

(a) Syrac. 34. v. 8. (b) Rom. 3. v. 8. (c) Bell. 1. 4. de Rom. Pont. 14. §. Quadragesimus.

akar egészségesek, akár betegek, akár bor termő földön, akár attól távol legyenek.

3. Es a kenyeret az Ur Vatforájától felre kell tenni, mivel azzal a betegek, úgy sem élhetnek mint a borral.

61.

III. *Az egy szín alatt való osztogatás által, elkerülterik az Anti Christusi tévelygés, mint ha a Christus nem színtén elevenen, hanem külömb külömb féle színnek alatt bolt volna meg.*

62. Felelet.

1. Arra a Romai Ecclesia a Christust felteffse, mivel maga rendelte úgy.

2. Ha az immár Anti Christusi tévelygés, tehát azt a Romai Ecclesia régen confirmálta, (d), mikoron mind a két szín alatt való élést a Manichæusok ellen parantfolta.

3. Még ma is erőfíti, midőn mind a két szín alatt csak a Papokat communicáltatta.

4. Es valamiképpen hogy a kerefsztény Ecclesia soha Anti Christusi tevelygéseket

nem

(d) nevezetlen Author. p. 16. 17.

nem hozhat bé: úgy sem Papoknak, sem a kösfégnek soha mind a két szín alatt meg nem engedheti, de arról (e) az előtt Szóllottunk.

63.

IV. *Egy szín alatt rendelterett az Isten nagy gyalázatjának el távoztatására melly a Christus vérenek kiöntésével történ, betnék.*

64. Felelet.

1. Christus arra nem nézván, mind a két szín alatt rendelte, mellyen mi is meg nyugszunk.

2. A Pohárral is olly szépen bánhatni, hogy a felétől nem feltethetik.

3. A Christusnak Testamentomát olly gondviselés kedvéért hogy bonthatná fel valaki.

4. Sokkal inkább felre tehetné a kenyeret a Romai Ecclesia, mellyet nem tsak el hullathatni az Isten gyalázat

F

tyára

(e) Num. 46.

tyára, hanem az Sidók is (f) (az mint gyakran (g) történt) gyalázhatnák, és babonafagra, gyilkosfagra, boszorkányfagra is &c. gonoszul élni vele, az Ur Christusnak iszonyú gyalázattya és káromlására. Mennyivel inkább annyi fok gonoszul való élés miatt a kenyeret félre nem tehetni, annyival inkább a Pohár csak a leg kisebb történhető dolog miatt meg nem tiltathatik.

65.

V. *A keresztény Anya Sz. Egyháznak a ki egy szin alatt rendelte, engedni kell, valaki Pogánynak nem akar tartatni.*

66. Felelet.

Még a keresztény Ecclesiának sem kell engedni Christus parantsolattya ellen: valaki pedig azt cselekefzi Pogány az. Mivel pedig a Romai Ecclesia a Pohárnak el tiltásában azt cselekefzi, nyilván tehát Pogánynak kell azt tartani, a ki ötet ebben a dologban követi.

67.

(f) Baron. 2n. 1306. §. 8. an. 1329. (g) Num. 15.

67.

VI. *Lutherus magányig ítélte, hogy csak egy szin alatt is élni az Ur Vaforájával.*

68. Felelet.

Ha szintén egy menybéli Angyal tanítaná is (h) azt, nem kell követnünk, és így Lutherult is, kihez nem vagyunk kötelesek, hanem az Isten igéjéhez, azért az ő bizonyfág tételére nem igen szükség es felelnünk, melyre immár ezerféris ilyenképpen feleltünk.

2. Lutherus ezekről a Punctumokrul különben tanított. *Ő meg térsének első Esztendőjében*, a mint hogy *a gyenge bűnökkel*, és a kik két szin alatt nem vehettek hibázot, egycbaránt, az egy szin alatt való élés ellen buzgólagossan s álhatatossan tanított.

HARMADIK FŐ PUNCTUM.

Az Miséről.

69.

Az Ur Vaforáját a régi Deák Ecclesiában *Missanak* nevezték, az honnan az a

F 2

fzö:

(h) Gal. I. v. 3. (i) Conc. Trid. Sess. 22. c. 2. & Can. 3. Bell. l. 1. de Missa. c. 5.

szó: *Mise* származott, melly rélz szerént az Evangelicusok Ecclesiájában meg maradt.

70.

Midön pedig a Miferöl vagyön szó, a Romai Ecclesiának módgya szerént (i) engesztelő áldozat értetik, mellyben a Christusnak teste és vére elevenekért és holtakért az mennyei Atyának fel áldoztatik, az az, ajándékul adatik.

71.

Itt pedig két dolog nem igaz, edgyik hogy az Ur Vátförája a Mife által engesztelő áldozattá tétetik, mellyről így kell itélni:

72.

I. *A Mife sohol csak egy szerzést sem bizonyíthat*: minden áldozatnak világos rendelése vágyon, a Mifének nintsen. Christus (k) az első Ur Vátförájában az ő sz. testét és vérét nem az ő mennyei Atyának adta ajándékul (avagy pedig

(i) Conc. Trid. sess. 22. c. 2. & Can. 3. Bell.

I. I. de Missa c. 5. (k) I. Cor. II. v. 24. 25.

pedig áldozatul) tem pedig az ő Tanítványinak így áldozni nem parantfolta, hanem csak az ő emlékezetére enni és innya parantfolta.

73.

II. *A Mife a Christus rendelését el fordítja.*

1. Az Ur Jésus csak Sacramentomot rendelt, mellyben ő az Communicansoknak az ő sz. Testét és vérét enniek és inniok nyújtja, az Mife pedig áldozatot tsinál belőle, mellyben a Christusnak sz. Teste és Vére az lstennek ajándékul adasfélk.

2. A Christus az ő Vátföráját mindenekért (l) szerzette, a Mife pedig (m) csak a Papokat egyedül illeti.

74.

3. *A Mife az Ur Jésus Christus keresztsán való áldozattyának igen ellene vagyon, mert.*

F 3

I. Az

(l) I. Cor. Io. v. 16. 17. c. II. v. 26. se. q (m) Bell. l. 1. de Missa. c. 17.

i. Az csak (n) egy Papot ismér az Uj Testamentomban, csak egyetlen egy áldozatot, és az is csak egyszer vitetett véghez, minden ujítás nélkül; (o) *A mi Fő Papunknak mindennap a bűnökért áldozni, nem vala szükséges, mert azt egyszer vitte véghez, mikor magát meg áldozta.* (p) *Christus az ő tulajdon vére által ment be a szentféliges helyre, és örök v. r. s. ágot talált.* (q) *Christus egyszer áldoztatott fel, sokak bűnének el törlésére.* (r) *Christusban egyszer szenteltettünk meg, a Jesus Christusnak testének egyszer való áldozatjának általa.*

(s) *Ez pedig egy áldozattal áldozott a bűnökért, melly mind örökké meg marad.* (t) *Egyetlen egy áldozatával tökéletesekké tette az kik meg szenteltetnek.* (u) *Christus be ment a szentféliges helyre, nem azért hogy gyakorta áldozza ő magát, miképpen a Fő Pap minden Esztendőben be megyen a sz. helyre idegen vérrrel, mert ha különben volna, gyakorta kellett volna ő néki szentvedni*

(n) Heb. 7. v. 3. 26. (o) Heb. 7. v. 27. (p) Hebr. 9. v. 12. (q) v. 27. (r) Heb. 10. v. 10. (s) v. 12. (t) v. 14. (u) Hebr. 9. v. 24. & seq.

vedni világ, teremtetésétől fogva, hanem most a világ végén egyszer jelent meg az ő maga meg áldozása által a bűnnek el törlésére. (y) *Christus egyszer meg áldoztatott, hogy sokaknak bűnökét el venné.* (y) *Hogy Christus meg holt, a bűnnek holt meg egyszer.*

75.

2. Christus (z) egy tökéletes áldozatot végezett el, ha pedig a Míseben ismét meg ujittatik, tehát azzal (a) szintén olyan tökéletlennek jelentetik, minéműek valának a Leviták áldozati, mellyeket azért kellett ujítani, mint a fellyeb való bizonyfágok meg mutattyák.

76.

3. Bizonyára erőtelen volna, mivel Christus az ő keresztnének áldozatjával az engesztelést meg nem nyerhette volna, ha az még a Míse áldozatjával nyerettnék meg: oka (b) valaholott bűn botfánat vagy on, ott nintsen több bűnért való áldozat.

E 4

77.

(x) Heb. 9 v. 27. (y) Rom. 6. v. 10. (z) Joh. 1. v. 29. Rom. 8. v. 1. (o) Num. 74. (p) Heb. 10. v. 8.

77.

4. *A Mife semmi vért nem ont ki:* mivel annak (sacrificium incruentumnak) vér nélkül való áldozatnak kell lenni) hát a bűnt hogy veheti el, holott (c) vér ontás nélkül az bűn meg nem bocsátatik.

78.

5. *A Mifének a Christus keresztnének áldozatját (d) kell ábrázolni* (representálni) azzal azért az ő Testamentomot ismétlen elő hozza: melly azért (e) változott, mivel csak csupa árnyék és ábrázolás volt.

79.

6. *Az Apostoli és régi Ecclesiákban meg nem bizonyított, hogy valaha az Christusnak teste és vére Istennek ajándék gyanánt áldoztatott volna:* mellyre nézve is lehetetlen meg bizonyítani, hogy az Apostoli és régi Ecclesiákban a Mifének csak legkisebbik része is tudva volt volna.

80. És

(c) Heb. 9. v. 22. (d) Conc. Trident. sess. 22. c. 2. (e) Col. 2. v. 16 17. Heb. 10. v. 1.

80.

Es annak semmit sem használhat a mi elő hozatik:

1. Act. 13. v. 2. Hogy Mifét szolgáltak volna, mivel irva vagyon, Antiochiában a Tanítók Istent szolgálták, mert a Görög szó (f) (λειτεργία) minden féle szolgálatot jegyez, mind az országló, mind pedig az házi állapotban, és a Romai Ecclesia is (g) nem edgyez abban, hogy az emléket helyen a Mifét é, vagy egyéb Isteni szolgálatot értsen, és így ebben a dologban semmi bizonyos értelem a Mife felől nem taláthatatik.

81.

2. 1. Cor. 10. v. 16 *Corintbusban a Póhárt meg szentelik:* de még abból semmi Mife avagy áldozat nem léfzen, minéműről itt kérdés vagyon. ők (h) sem a kenyere,

F 5

ret,

(f) Rom. 13. v. 6 c. 15. v. 27. 2. Cor. 9. v. 12. Phil. 2. v. 30. (g) Lorinus. Comment. in h. loc. Dietemb. es Emser h. l. (h) 1. Cor. 10. v. 16. c. 11. v. 26. seq.

ret, sem a bort, nem adták az Istennek, hanem a Communicánsoknak.

82.

3. Hebr. 13. vers. 10. *A keresztényeknek csak egy oltárok vagyon, azért csak egy áldozattok is Igaz*: de az áldozatok lelkiek (mint szintén az oltárok is) (i) a töredelmes sziv, (k) jó Isteni tisztelet, (l) igaz hit, (m) dicsőretnek áldozattya, (n) alamisna, &c. melyek felett a Mifének áldozattya nem szükséges.

83.

4. *A Mife az ó Testamentomban a szün-selen való mindennapi áldozatokban*: Dan. 11. v. 13. *tiszta süst és ételnek áldozattyaiban, melynek minden helyekből kellett Istennek hozatni*. Mal. 1. v. 11. *ábrázoltatott*.

Hogy (o) Christusnak áldozattya ábrázoltatott az által, mint szintén, (p) egyéb lelki áldozatok is, nem kétséges: honnét tudhatni pedig, hogy az által a Mife értett

(i) Pl. 51. v. 19. (k) Rom. 12. v. 1. 2. (l) Phil. 2. v. 17. (m) Hebr. 13. v. 15. (n) Phil. 4. v. 18. (o) Col. 2. v. 17. Heb. 10. v. 1. (p) Hóse. 14. v. 3. Pl. 51. v. 43.

tett volna? melyre nézve nem csak ételi, hanem süsti áldozatnak is kellene lenni.

84.

5. *Hogy Lutherus az ördögnek indításából ostromlotta a Mifet*: ha szintén az úgy volna is, még is a Mifének, tsak házon-talannak kellene lenni, mivel az Isten igéjének felette ellené vagyon. Amaz dolog pedig ilyenképpen vagyon. Az ördög Lutherust kétségbe akarja vala ejeni, mivel a Mifével bálványozott, látván pedig Lutherus, hogy a Mife semminémű kifizetetekben az ördög incselkedésétől meg nem mentheti, azért az ő lelke ismertetinek indításából, mely Isten igéjében erős fundamentomot keres vala (nem az ördögnek parantsolattyaiból) vetette meg. Lásd meg (q) Lutherusnak e felől való beszédét.

NEGYEDIK Fő PUNCTUM.

A szenteknek segítségül való hívásáról és azoknak esedezésekről.

85.

Hogy a] meg holt szenteket tisztelni kell,

F 6

(q) 6. Tom. Jen. f. 82. 83.

kell, a mint (r) magok tiszteltetni kíván-
nak, és a mint ők ez világon élvén (s) más
előttök meg holt szenteket tiszteltenek,
minden keresztyeknekél kétség kívül
vagyon.

86.

Hogy pedig lelki tisztelettel (venera-
tione religiosâ) tiszteltessének, a mint a
Rimai Ecclesia tanította, nem kereszty-
hez illendő.

Mert.

1. Ennek a Tiszteletnek (vagy segétségül
hívásnak) a Sz. Írásban semmi fundamen-
toma nintsen: nints ott egy parantfolat
is, sem ígérlet, sem meghalgtatás, sem pél-
da, sem pedig edgyetlen egy jelenfég is,
hogy Istennek tetzenék.

87.

2. A segétségül való hívás Isteni tiszte-
let, s Isten dicsőffége, (t) mélyet Isten
senki-

(r) Luc. I. v. 48. c. 11. v. 27. (s) Rom. 4. v.
17. seq. I. Pet. I. v. 10. seq. Heb. 11. v. 4. seq.
(t) Eblai. 42. v. 8.

senkinek másnak nem ad; mellyre nézve
is (u minden segétségül hívás felől való
parantfolat, minden (x) arrol való igére-
tek, minden (y) formulák, és (z) példák
egyedül csak az Istent illetik, hogy ha
csak egy teremtettt állat is (a) lelki buzgó-
ságból segétségül hivattatik, tehát az im-
már bálványozás.

88.

3. Egy keresztyén sem hihattya segétsé-
gül a szenteket, sem mint szükségben
segédőket, sem mint érette esedező-
ket. Nem mint szükségben segédőket
mert valaki a szentektől az ő érde-
mekre lelki és testi jókat kér, az a
Christusnak érdemét vagy semminek,
vagy a mi boldogságunkra elégte-
lennek és haszontalánnak tartja,
hogy (b) az ő áldozattya által mind

F 7

örökké

(u) Pl. 50. v. 15. Pl. 91. v. 15. (x) Mat. 7. v. 11.
Joh. 16. v. 23. (y) Exod. 15. v. 1. Mat. 6. v. 9. (z)
Pl. 18. v. 7. Eph. 3. v. 14. (a) Rom. 1. v. 23. 25.
(b) Heb. 10. v. 14.

örökkétökéltessék legyenek, a kik megfenteltetnek; hanem ha egyébként a Christus neve (c) helyében mást helyhezettne, melly által kellene idvözölni.

2. Sőt a Christusnak érdemehez ragasztva, és még fellyeb valónak tartva az Istentől és szentektől meg vettett alá való Emberi érdemet, melly (d) olyan mint egy undok fertelmes köntös, mellyet (e) szegyenlenünk kell; és azzal, hogy (f) haszontalan szolgák vagyunk meg kell vallanunk. Már gondold meg, hogy ha keresztyénhez illiké az, hogy meg Váltódnak érdemét meg tagadgyad, és az szenteket elő rántfad.

89.

Nem mint *esedezőket*: mert jóllehet minden kétfélg nélkül a földön élő keresztyéneknek egymásért kell könyörögniük, mivel (g) arról Isteni parantsolat vagyon, (h) Isteni ígéretek s (i) jeles példák vadnak, mert

(c) Aét. 4. v. 12. (d) Eia. 64. v. 6. (e) Dan. 9. v. 7. (f) Luc. 17. v. 10. (g) Mat. 6. v. 9. seq. I. Tim. 2. v. 12. (h) Jac. 5. v. 16. (i) Ezod. 32. v. 32. Num. 12. v. 13. I. Cor. 1. v. 10.

mert (k) Noé az élő teremtetett állatokért az Viz özön után, (l) Abraham Abimelechért, (m) Job az ő Attya fiaieért könyörögtének.

90.

Tehát az is nyilván vagyon, hogy a *Szente* (n) a keresztyéneknek közönséges állapottyokért könyörögnek: hogy pedig ők kiváltképpen minden embernek állapottyát és szükségét (azon kívül a mit éltekben meg ertettek) (o) mint a Gazdag az ő Attyafiaiak állapottyokat tudta) meg tudhattyák, annak egy általlyába az Istennek ígéje ellene mond, (p) az hallottak semmit sem tudnak abban, (q) az ő gyermekek bűfűletben vadnaké, azt sem tudhattyák, ha aláb valóké:) (r) Abraham mi felőlünk semmit sem tud, és Isráél nem ismér minket: és az holtaknak olyan tndománnnyokat az egefz világon semmi eszköz által senki ki nem tanulhattya, sem

(k) Gen. 8. v. 20. (l) c. 20. v. 7. 17. (m) Job. 41. v. 8. (n) Apoc. 5. v. 8. (o) Luc. 16. v. 27. 28. (p) Eccl. 9. v. 5. (g) Job. 14. v. 21. (r) Eia. 64. v. 16.

fem meg nem bizonyithattya : holott az Istennek kiváltképpen való tulajdonfága az (s) minden emberek fiainak szívek meg ismérése, és az (t) könyörgésnek röjtökben való meg látása.

91.

Annak felette az olyan könyörgés. Christanak közben járói Tiszti ellen is vagyon, mivel (u) csak egy a közben járó Isten és emberek között, az Ember Christus Jesus, és az ő szószóllói Tiszti ellen is vagyon, melly fzerént (x) az Istennek jobján ül, és esedezik érettünk, ha (y) valaki vétkezik is, szószóllónk vagyon az Atyánál a Jesus Christus; a melly Tiszt ha érdemes és tökéletes, tehát bálványozás azt a szenteknek tulajdonítani.

92.

4. A szentek nem isméri, hogy őket Isteni tisztelet illetné: azért is azt (z) Péter Corneliustól nem akarta felvenni, mivel

bogy

(s) 1. Reg. 8. v. 39. (t) Mat. 6. v. 6. (u) 1. Tim. 2. v. 5. (x) Rom. 8: v. 34. (y) 1. Joh. 2. v. 1. (z) Act. 10. v. 25, 26.

bogy ő is ember volna; ezenképpen tilalmazza (a) János Angyalais Jánostul, ki őtet imádni akará, mondván: Meg lásd, azt ne cselekedgyed, mert. én is a te szolgáltságad vagyok, és a te Atyádfiainak, imádgad az Isten.

93.

5. A Szenteknek segétségül hívása valóban Pogányi munka, honnan is (nem a régi keresztény Ecclesiától, melly a felől semmit sem tudott) vagyon eredeti. Mert a mint a Pogányok világi birodalmat (b) az ő Istenek között fél osztatták, mindenik országnak Városnak, haznak, embernek, oktalan állatnak, (c) oltalmazó Istent rendeltek; Templom és oltar építéssel, bőjtöléssel, áldozatokkal, ajándékokkal, tsontoknak el tételével, képekkel, kántorokkal: &c. az meg holtakat tisztelték: Haszonloképpen cselekedzik minden résziben és punctumban

(a) Apoc. 19. v. 10. (b) Nat. Com. Mythol. l. 1. cap. 10. pag. 34. (c) idem. l. 4. c. 2. pag. 294. seq.

ban a Római Ecclesia is igazán Pogányúl
avagy tellyességgel hitetlenül.

Melynek ellenébe vettetik-

94.

1. Moyfes(d) ugy könyörge az Istennek:
*Emékezel meg a te szolgaidrol Abrahám-
rol, Jfákról és Jfraélről &c.*

Felelet.

Moyfes emlékezteti az Istent az ő igireti-
ről(e) mellyet a Patriarcháknak, s az ő
maradékjoknak ígért vala, mivel így szólk:
*Emlékezel meg a te szolgáidrol Abrahámrol
&c: kinek meg esküdtél, és azt ígérted: meg
fokás: tom a te magadat, mint az égnek csil-
lagit, és minden Országot &c. a ki immár o-
kos embernek tartja magát könnyen ál-
tal láthattya, hogy itt sem segítségül való
hivásrol sem pedig imádságról nintsen
emlékezett.*

95.

2. Jacob(f) Ephraimrol és Manasserol pa-
rant-
(d) Exod. 32. v. 1. (e) Gen. 17. v. 15. 16. c. 26.
v. 4. c. 23. v. 14. (f) Gen. 48. v. 16.

*rantolt, hogy az ő (Abraham és Jfák)
nevéről neveztesse.*

Felelet.

1. A Sido textus mutattya, hogy itt nem
(religiosa veneratio) lelki és buzgoságos
segétségül való hívás parantsoltatik, ha-
nem azt akarja Jacob, hogy az ő nevéről
nem Jőseph, hanem Jakob fiáinak nevez-
tesse, mint hogy arra nézve is(g) mint
kiváltképpen való két nemzetiségnek tar-
tották mindenkor Ifraélben.

2. És azt téfzi az ő nevéről neveztetni,
melly(h) szólásnak neme közönséges.

2. Soha Abraham Ephraimert és Manas-
séert nem imádatott.

4. Azért(i) magok a Pápisták ezen textust
ilyen képpen a mint meg mondatott,
nem pediglen valami segétségül való hi-
vásrol, vagy pedig imádságról magzaráz-
zák.

Az

(g) Num. 1. v. 32. 34. c. 2. v. 18. 20. Josue 16. v.
5. c. 16. v. 1 (h) Esai. 35. v. 1. Dan. 9. v. 19. (i)
Aria Montan. in h. l. Lyra in h. l. Ribera in
Annot. 9. Num. 42.

AZ OETÖDIK FŐ PUNCTUM.

A PURGATORIUMROL.

96.

A Purgatoriumot a pokol mellett (k) való helynek mondgyák lenni, az mellyben azoknak lelkeknek kik ez életben bűnök-től meg nem tisztultak (minek előtte az idvősségre mennének, azoktól a pokol-béli kinok által kell meg tisztíttatniok.

97.

Hogypedng semmi aféle Purgatorium ninen meg bizonyítatik.

1. Az Apostoli Ecclesiában a felől semmit sem tudtak; hanem a Pogányfágból csuzzott(l) bé, és hamis (m) jelentés által a Sántannak lidérczeitől meg erősítetett.

98.

2. Az Istennek ígéje nekünk többet nem jelent

(k) Bellarm. lib. 1. de Purgat. c. 1. §. vocatur. Conc. Trid. sess. 7. Can. 30. (l) Bellarm. lib. 1. de Purgat. c. 11. §. tertia ratio. Bejerl. conc. sel. 28. pag. 524. seq. Natal. Comes lib. 3. c. 9. p. 274. c. 20. pag. 286. Ludov. delai Cerda Comm. in Verg. 6. Ænaid. v. 609. not. 1. & v. 735. seq. (m) Bellar. lib. 1. de purgat. 11. §. quarta ratio

lent két (n) helynél, az hová a lelkek mennek, menyországot és poklot: (a harmadikrol nem szól) hova (o) mindnyájan Purgatorium nélkül mennek.

99.

3. Jollehet (p) ez élet után való állapot, az (q) hallotti pompa, és (r) az holtak felett való szomorúság, az (s) Intések, melly rendekért kell könyörögni, és az (t) minden féle bűnökért való áldozatok gyakran emlitetnek, még is a Purgatoriumrol, és azokrol kik abban ülnek, mind ezekben nintsen semmi emlékezet, lehetetlen dolog azért, hogy Purgatorium volna.

100.

4. Az birkeknek ez világon való alapryok meg nem engedheti, hogy valaki az Purgatoriumot bidgye: mivel Istennel (u) békeffégek

(n) Luc. 16 v. 22. 23. Marc. 16. v. 16. c. 9. v. 44. Mat. 25. v. 34. 41. (o) Job. 5. v. 24. (p) Sap. 3. v. 1. Pl. 49. v. 15. 20. Job. 10. v. 22. & c. (q) Gen. 23. v. 19. c. 35. v. 8. 19. Num. 20. v. 1. & c. (r) Gen. 50. v. 10. II. I. Reg. 13. v. 30. (s) 1. Tim. 2. v. 1. (t) Lev. 4. 5. & c. (u) Rom. 5. v. 1.

gek vagyón, Istenet szolgállyák, (x) félelem nélkül életeknek minden rendiben, reménységekben (y) vigák, úgy élnek (z) mint Istenfiai, Isten országában, az az, lelki(a) örömben és vigasságban, várják (b) nagy ohajtással az ő testi szabadulásokat, és(c) kedvek vagyón az elválásra, mivel tudgyák, hogy (d) örökké nem szomjúhozhatnak: melly mind meg nem lehetne, ha Purgatoriumot reménlenének.

101.

5. *Az idvözült meg bolytagnak állapottyok sem szenvedé, mivel azok (e) meg igazítattak a büntől, az (f) nyugalomra, (g) és békeféltre jutottak, (h) Isten markában nyugodznak, minden nyomorúság nélkül, és az ő halálók(i) után mindgyárt Abraham kebelebe vitetnek, és azért (k) boldogoknak mondotnak: mellyek mind nem edgyezneke Purgatoriummal.*

102.

(x) Luc. 1. v. 74. (y) Rom. 12. v. 12. (z) 1. Joh. 3. v. 2. (a) Rom. 14. v. 17. (b) Rom. 8. v. 22. 23. (c) Luc. 2. v. 29. Phil. 1. v. 23. (d) Joh. 4. v. 14. (e) Rom. 6. v. 7. (f) Syr. 22. v. 11. (g) Esa. 56. v. 2. (h) Sap. 3. v. 1. (i) Luc. 16. v. 22. (k) Apoc. 14. v. 13.

102.

6. *A Christus Fő Papsága sem engedi meg, mivel (l) ő minden bűneinket viselt, nem csak (m) az adósságot fizette meg, hanem a büntetést is szenvedte, (n) hogy békefélgünk legyen: Summaszerént (o) minket minden tisztátalanságtól meg tisztított az ő vérével, hogy mind azokban (p) kik a Jeshu Christusbán vadnak, semmi kárhozat ne legyen: tehát a Purgatorium mit tisztítana?*

103.

7. *Christus érdemének hozzánk való kaptsolása sem engedi meg, melly a Poenitentia által leszen: (q) Ha bűneinket meg vallyuk, tehát igaz az Isten és hű, hogy bűneinket meg bocsáttya, s minden tisztátalanságtól meg tisztít: A Sz. Sacramentumok által; (r) Christus az ő Anya Sz. Egy-*

(l) Joh. 1. v. 29. 1. Pet. 2. v. 24. (m) Pl. 69. v. 6. (n) Esa. 53. v. 5. 6. (o) 1. Joh. 1. v. 7. Apoc. 1. v. 5. (p) Rom. 8. v. 1. (q) 1. Joh. 1. v. 9.

Egyházát meg szentelte viznek forrásjének, általa hogy sz. és fegyhetlen legyen: Hitnek általa (s) Az Isten meg tisztítja a szíveket bitnik általa, és így a választottak meg mosták (t) és meg fényesítették ruháikat a bárányak véreben, mire való tehát az Purgatorium?

104.

8. Nem engedi meg amaz Christussal edgyütt meg felszitetett (u) Tolvajnak, (x) Lázárnak, és (y) egyebeknek példája, kik ay Pápiák értelme szerént tisztítás nélkül szükkölködtek volna, minek előtte meny-országba mentek, még sem jutottak arra; a mint hogy az Isten (z) a hívöket, kiket az ítélet életben talál, az olyan tisztítás nélkül is magához veszi.

105.

9 Es ha Purgatorium volna is, mellyen (a) a Pápának arra hatalma volna, hogy a kiket

(r) Eph. 5. v. 26. 27. (s) Act. 15. v. 9. (t) Apoc. 7. v. 14. (u) Luc. 23. v. 43. (x) Luc. 16. v. 22. (y) Apoc. 7. v. 13. 14. 15. (z) I. Thessal. 4. v. 17. ( ) vid. D. Meisneri opusc. sec. de Indulg. c. 12. Scrup. 9. pag. 1200. seq.

kiket meg akarna menteni (ha csak edgyetlen egy csep kerefsztény vér volna is benne) minden lelkeket (minden késedelem nélkül meg mentene, mellyet mivel hogy nem tselekeszik, bizonyítja az ő embertelenségét, vagy pedig hogy nintsen Purgatorium.

Ellenben így akarják meg bizonyítani a Purgatoriumot.

106.

1. Zach. 9. v. 11. *A te szövetségednek vére által meg szabadulod a te foglyaidat a kútból, mellyben víz nintsen.*

Felelet.

1. A Romai Ecclesia (b) itt nem akarja a Purgatoriumból való szabadulást érteni.

2. Ha pedig a Purgatoriumról szól, tehát Christus az abban való foglyokat az ő vére által ki hozta volna, és az ő érdeme ellen vagyon, midőn a Romai Ecclesia a lelkeket Purgatoriumra igazította, kiket Christus az előtt onnan ki hozott.

G

107. 2.

(b) Bell. 11. 4. de Christo, cap. 11. Riber. in Zach. 9. num. 52.

107.

2. Judas Macchabæus (c) Jerusalemben tízenkét ezer gyra ezüstöt küldött a ballottaknak bűnökért áldozatul.

Felelet.

1. A Macchabæusok könyvei tulajdonképpen (d) nem olly könyvek, mellyekből hitnek ágazatit bizonyíthatni.

2. A Görög textusban a Macchabæus dolgai elő számláltatnak, de nem dítferetnek.

3. Akár dítferje valaki, akár ne, tehát az ollyan áldozat, Istentől nem rendeltetett, és így csak héaba való (e) Emberi találomány.

4. Nem istaláltatik a Sz. Írásban ollyan példa, hogy az hallottakért áldoztanak volna.

5. Es így abból semmi Purgatorium nem következik, és hogy azoknak a hallottaknak, kikért Judás áldozott, a tűzben kellene kénoztatni.

108.

(c) 2. Mac. 12. v. 43. seq. (d) Dist. 16. c. 1. Can. gl. atque inter Apocrypha. (e) Deutron. 4. v. 2. c. 12. v. 32. Esai 29. v. 13.

108.

3. Math. 5. azt mondyá Christus: *A tömlőczből ki nem jősz, míg meg nem fizet egy fillérig.*

Felelet.

1. Egy ember sem fizetheti meg az maga adósságát, egyebiránt (f) Szabadító s idvözítő nélkül senki sem szűkölködnék.

2. Azért ez a tömlőcz (g) a Romai Ecclesiának magyarázattya fzerént is poklot jelent, mellyben semmi fizetés, és abból való szabadulás nintsen.

109.

4. Mat. 12. v. 32. *A Sz. Lélek ellen való véték meg nem bocsátatik*, mivel pedig az más világon bűn botlanat vagy on, tehát annak a Purgatoriumba kell lenni.

Felelet.

1. A Romai Ecclesia (h) azt maga így érti: Valaki a Sz. Lélek ellen vétkezik, annak (i) semmi bocsánattya nintsen.

G 2

2. Te-

(f) Ps 69. v. 6. Gal. 2. v. 21. (g) Dionys. Carth. Comm. in h. l. Maidon, in h. l. Jansen. Harm. Evang. c. 40. (h) Dionys. Carth. in h. l. (i) Marc. 3. v. 29.

2. Tehát bizonyára (k) az más világon nintsen semmi bocsnat.

3. Ha szintén volna is, miért kellene azoknak a Purgatoriumban ülni, és ott tisztittatni, a kik botfnatot várnak.

IIO.

5. *Minémü lézen (l) mindeniknek cselebedete az Isten itéletiben, a tűz meg próbállya.*

Felelet.

1. Sz. Pál szól (m) a nyomorúságnak és kifirtetnek, (n) avagy az iteletnek tüzeröl.

2. Ugyan is csak a tudományrol vagy on szó, mellynek ugy kell meg próbáltatni.

3. Hogy pedig a tudomány Purgatorium által próbáltatik meg, sohol sints irva, a Romai Ecclesia sem vallyá.

III.

6. (o) *Mind azoknak a kik föld alatt vadnak*

(k) I. Cor. 6. v. 2. Mat. 25. v. 10. 12. (l) I. Cor. 3. v. 13. (m) Pl. 66. v. 10. Syr. 2. v. 5. Prov. 17. v. 3. (n) Ef. 66. v. 16. (o) Phil. 2. v. 10.

vadnak Christus előtt meg kell térdeket báj-tani, és az Istent (p) dicsírni, azt pedig a Purgatoriumban való lelkeknek kell végbe-zinni.

Felelet.

1. A Romai Ecclesia (q) még bizonyos-fan nem tudja hol legyen a Purgatorium.

2. Mivel a sz. Irás szerént az kárhoztak pokolban az itélet napján (r) ki mondhatatlan szivbéli félelemmel (s) meg hajtyák Christusnak az ő térdeket, és az Istent vallaniok az az tisztelniük kell, nem szükség azért abbol Purgatoriumot fundálni.

III.

2. *Az oltár alatt (t) látta sz. János az Mariyromok lelkeket, kik boszú állást kiáltottak azokra, a kik őket meg ölték.*

Felelet.

1. Ezt a Textust világosíttya (u) az Abel historiája minden Purgatorium nélkül.

G 3

2. Az

(p) Apoc. 5. v. 13. (q) Bell. l. 2. de Burg. c. 6.

(r) Sap. 5. v. 2. seq. (s) Rom. 14. v. 21. (t)

Apoc. 6. v. 9. (u) Gen. 4. v. 10.

2. Az Oltár alatt látta Sz. János a *Martyromokat*, a (x) kik a Római Ecelesiának értelmé szerént Purgatoriumba nem vettettek.

3. Így hát a Purgatorium nints az Oltár alatt.

4. A lelkek sem panaszkodnak semmi kinokon.

5. Azoknak ártatlanágoknak jelül (y) feje ruhák adattatnak.

6. Es a szentek (z) Isten orczája előtt boldogságban vadnak, hogy lehetne hát ott Purgatorium?

HATODIK FŐ PUNCTUM.

Az Étekekben valogató Bőjtölésről.

II3.

Ez a kérdés: *Hogy ha valaki (a) kiváltképpen való Isteni tisztelet gyanánt, (b) bizonyos időkben (c) néminémű étekekben való valogató által bőjtöllyön é?*

II4.

(x) Bell. l. 2. de Purg. c. I. §. hæc sentent. (y) Apoc. 6. v. 11. c. 7. v. 13. seq. (z) Bell. l. 2. de Jejun. c. 11. §. tertio. (b) c. 14. (c) c. 5.

II4.

1. Mellyre azt felelyük, hogy ne: mert jollehet a keresztyények:

1. Az ő alkalmatosságok (d) és tetzések szerént bőjtöket rendelnek.

2. Kiváltképpen (e) Istenes étellel.

3. Es szüntelen való (f) Józanfaggal.

4. Es szorgalmatossan óván, hogy az étel által (g) fenki meg ne botrántoztasfék; demég is bőjtölésekkel semmi hamis Isteni tiszteletet ne szerezzenek.

II5.

1. *Christus olyan bőjtöt sobol sem parantsolt, hanem a keresztyényeket az iránt szabadon h) badta:* melly szabadtságban meg is maradgyanak és emberek parantsolattyából (k) Isteni tiszteletet ne szerezzenek.

G 4

II6.

(d) Aft. 10. v. 30. c. 13. v. 2. c. 14. v. 23. 1. Cor. 7. v. 5. (e) Eft. 58. v. 6. seq. de Consecr. dist. 5. can. 25. jejunium. (f) Luc. 21. v. 36. Rom. 13. v. 13. de Consecr. dist. can. 18. non dicam can. 19. sunt tibi. (g) Aft. 15. v. 20. 1. Cor. 8. v. 13. Rom. 14. v. 21. (h) Mat. 9. v. 15. Colof. 2. v. 16. (i) Gal. 5. v. 1. 1. Cor. 10. v. 29. (k) Mat. 15. v. 9. Eft. 1. v. 12.

116.

2. *Es mint hogy a Pápiſta bőjtökről a régi Eccleſiákban ſemmit ſem tudtanak, tehát csak* (l) *ujítás melly* (m) *a fiédőſágból, (n) Pogányſágból, és, az* (o) *Manichæufok, Encraticufok &c. eretneklégéből cſúfzott bé alattomban.*

117.

3. *Az olyan, bőjtől való parantfolat csak ördögi tudomány: (p) Az utolſó időkben némellyek elſzakadnak az bűnöt, és a hitetől lelkekből, s ördögi tudományhoz figyelmeznének, és olyakköz kik kép mutatás által ſzolnak hamisſágot, kik meg tiltják az eledelt &c. Mellynek ellenében* (q) *meg tiltatott: Senki titeket meg ne itéllyen az ételeért vagy italeért.*

118.

4. *Nem illik a kereſztényekhez (a gonof-*

(l) *Platin. in Telephoro. (m) Ela. 58. v. 5. Zach. 7. v. 5. Pol. Verg. l. 6. de Iavent. c. 6. (n) Baron. an. 42. §. 29. (o) Baron. an. 173 §. 28. ſeq. an. 187. §. 1 an. 57. §. 188. (p) 1. Tim. 4. v. 1. (q) Col. 2. v. 16.*

gonofzul való éléſen kívül) az ételről ſzorgalmatoskodni, mert Iſten előtt mind egy, akár egyék valaki, akár ne, mivel az Iſten orſzága nem áll ételben és italban (r): Mert az étel (s) minket Iſten eleiben nem idéz, ha eſzünk is azzal gazdagabbak nem leſzünk, ha nem eſzünk is, nem leſzünk ſzegényebbek.

119.

5. *Minden teremtetett állatokkal, mellyeket (t) az Iſten eledelül adott, hálá adáſſal (u) élbetni, valamit (x) az Iſten már meg tiſztitott, azt Sz. Péter ſe tartſa tiſztátalannak: hanem (y) a tiſztáknak minden tiſztia, és (z) a mi az ember ſzáján bé mégyen, az az Embert meg nem undokítja.*

6. *A bőjtölés kép mutató és bálványozó Iſteni tiſztelet is.*

1. *Mivel a magában válaſztott (a) Iſteni tiſzteletben.*

G 65

2. Ko-

(r) *Rom. 14. 2. 17. (s) 1. Cor. 8. v. 8. (t) Gen. 1. v. 29. 30. (u) 1. Tim. 4. v. 4. (x) Act. 10. v. 15. (y) Tit. 1. v. 15. (z) Mat. 15. v. 11. (a) Col. 2. v. 12. 23.*

2. Komor tekintetben. (b)
3. És a testnek (c) Sanyárgatásában áll.
4. Mindenféle hus ételt (d) meg tilt, az halat pedig (e) (melly is hus) meg engedi.

5. A húst azért tiltja, mivel (f) gonosz indulatot szerez, a bort pedig meg engedi (g) melly a gonosz indulatokat inkább gerjeszti; A mi ennek ellenébe vettetik ebben áll, *hogy az ember meg tartoztassa magát az ételtől.*

121.

1. *Holott az Isten az ételt meg tiltotta:* úgy mint (h) a Paraditsomban, és (i) a Leviták Törvényében, mellyre nézve (k) a Macchabeusok jól cselekedtenek, hogy inkább meg akartanak halni, hogy sem mint az Istentől megtiltatott eledellel élni: ellenben vétkezének az Izraeliták,

(l) hogy
(b) Mat. 6. v. 16. (c) Esa. 58. v. 5. (d) Bell. I. 2. de Jejun. c. 4. §. Quare ergo. (e) Num. 11. v. 21. 22. I. Cor. 15. v. 29. (f) Bell. I. d. §. Respondeo carnum. (g) dist. 35. c. 6. Vinolentum (h) Gen. 2. v. 17. (i) Levit. 11. v. 4. seq. (k) 2. Macch. 6. v. 18. seq. c. 7. v. 1. seq.

(l) hogy Istentől nagy boszontással s erővel akarnak vala eledelt venni, mellynek meg adására nem vala hajlandó.

122.

2. Holott a Pogány (m) Bálványokat étellel akarták tisztelni, mellyre nevezve (n) Tobias, (o) Judith, és (p) Daniel jól cselekedtek, hogy azoktól meg tartoztatták magokat.

123.

3. Hogy ha valakinek felebarátja (q) meg botránkoztatné az étellel, mellyre nevezve (r) az Apostolok is egy ideig nem melly eledelt tilalmaztak.

124.

4. Hogy ha valaki világi okokra nézve az eledelt meg tiltja, úgy mint melly az egészségnél ártalmas &c. és így (s) a Rechabiták bort nem ittanak, egyedül csak az ő Attyok tilalmaért.

125.

Mivel pedig az Isten a Pápista bőjtökben

G 6

ben

(l) Num. 11. v. 4. 7. Pf. 78. v. 18. I. Cor. 10. v. 6. (m) I. Cor. 10. v. 21. (n) Tob. I. v. 12. (o) Judith 12. v. 2. (p) Dan. I. v. 8. (q) I. Cor. 8. v. 9. seq. (r) Act. 15. v. 28. 29. (s) Jer. 53. v. 6.

ben semmi eledelt meg nem tiltott, és az eledellel sem az Isteni tisztelet ellen senki nem vétkezik, sem pedig valakinek botránkozást nem téveszt, és semmi világi okok nintsenek az eledelnek tilalmazására, a tilalom is a fellyeb meg irt fundamentomból meg vethető; tehát semmi képpen nem lehet Isteni tisztelet.

126.

Ha pedig ez mondod: *Meg tartoztam magamat a tilalmazott eledeltől, egyedül csak a keresztyén Annyasz. Egyháznak engedelmeskedvén, tehát arra ez legyen a felelet:*

Mivel a Pápista bőjtölés ördögi tudomány, (mellyet a Pogányoktól és eretnekektől &c; vettének) Isten rendelését fel bontya, tellyes kép mutatással &c. tehát a keresztyén Ecclesia azt nem parantsolhattya. és ha az lehetséges volna is, de a keresztyén ember annak még sem engedelmeskedhetnék, hogy azzal olly nagyot vétene Isten ellen.

HE-

HETEDIK FŐ PUNCTUM

Az Egyházi Szolgáknak hivatalyokról.

127.

Valamiképpen a cselédes gazda olly szolgát és Sáfart, nem tart, a kit ő arra nem rendelt, úgy az Isten is az (t) ollyan mivefeket avagy Sáfárokat az ő gyülekezeti-ben nem szénvedi, kiket ő arra nem hívott. (u) Mi módon prädikálnak, ha nem küldetnek. (x) *Senki nem veszi magának ezen tisztefféget, hanem a ki Istentől hivatattik mint Aron,*

128.

De a farkasoknak szokások, hogy ők (y) hivatlan mennek, futnak (z) holott az Ur nem küldi, és nem (a) az ajtón mennek bé az akolba.

129.

Hogy pedig az Egyházi szolga és Tanító igazán hivatassék, ollyan hivatalt nem kell várni, miképpen Isten a Prophétákat

G 7

és

(t) Mat. 4. v. 19. c. 9. v. 9. 1. Cor. 3. v. 9. c. 4. v. 1. 1. Pet. 5. v. 2 (u) Rom. 10. v. 15. (x) Hebr. 5. v. 4 (y) Mat. 7. v. 15. (z) Jerem. 23. v. 21. (a) Joh. 10. v. 1.

és Apostolokat efszöz személyek nélkül hivta, hanem mégyen a *Gyülekezetnek egy szível lélekkel való választása által, avagy pedig minden aboz tartozandó rendeknek választásából, úgy mint az Egyházi rendnek*; mint sz. Pál (b) Timotheust, és (c) Titust az Egyházi tisztre rendelte, és hogy (d) ők másokat is rendellyenek meg parantsolta nékiek.

130.

Az regnáló avagy uralkodó rendnek választása által, mint: (e) Salomon, (f) Josaphat, (g) Ezechias rendelték az Egyházi tiszteket, mellyet (h) a keresztény Császárokis fok ideig cselekedtenek, miglen a Pápák (i) őket azon jussoktul meg nem fosztották.

131.

Az házi rendnek választása által: az egész
(b) 2. Tim. 1. v. 6. (c) Tit. 1. v. 5. (d) 2. Tim. 2. v. 2. Tit. 1. v. 5. (e) 1. Reg. 2. v. 27. 35. (f) 2. Paralip. 17. v. 7. (g) 2. Paralip. 29. v. 5. (h) Dist. 63. Can. 22. Hadrian. c. 23. in Synod. &c. dist. 63. c. 16. Reatina. (i) Caus. 16. q. 7. Can. 12. si quis deinceps.

egész Gyülekezet segéllé (k) Mátyást az Apostoli tisztre választani, és az egész Gyülekezet küldé (l) sz. Pált, és egyéb férfiakat Ecclesiái dolgokban Antiochiába.

132.

Ha pedig a Gyülekezetben nem találtnak minden rendek, (mint az Apostoli Ecclesiában semmi keresztény Magistratus nem vala) *a többi is elégseges*: Hogy ha Török országban, a hol sem keresztény Magistratus, sem Prædikatori rend nintsen, a rabok önnön magok között egy Tanítót választanának akar kalmár legyen az, akar vitéz &c. ki a többire mind tudománnyával, mind Sacramentomokkal szükségesképpen gondot viselhetne, az, az Istentől választott valóságos Egyházi szolga volna.

133.

Midőn pedig a Romai Ecclesia e felett még azt kívánnyá.

1. *Az Egyházi szolgáknak* (kik a fele tisztre, másokatis rendelnek) *rendes Lincéában és successióban az Apostoloiktul kell származni.*

(k) Act. 1. v. 23. (l) Act. 15. v. 22. 25.

Származni, tehát azt kívánnyá, a mit az Isten soha sem parantfolt, sem rendelt, sem pedig valamiképpen szükségessé nem tött, melyet mágan sem tapasztalhat a Romai Ecclesia mivel a Tanító Tisztnek semmi graduusában való rendes successiót nem bizonyíthat: innen következnek, hogy ez mostani időben az egész világon csak egy Egyházi szolga sem találtathat. nek, sem rendeltethetnek.

134.

Hogy az Egyházi szolgáknak ordináltatni *vagy felszentelteni kell*: Az Apostolok (m) kezeket reájok tették, és felettek (n) imádkoztak, abból pedig semmi szükséges dolgot nem kell szerezni, mint hogy azon kívül is a keresztyéneknek miként egyéb dolgokat (o) úgy ezt a szentséges cselekedetet is könyörgéssel kell elkezdeni.

135.

Valamit pedig len a Romai Ecclesia be-
retválással, kenettel &c. chez a Szentség-
hez

(m) I. Tim. 4. v. 14. (n) Act. 1. v. 24. (o)
Eph. 5. v. 20. Coloss. 3. v. 17.

hez toldozott, az nem az Egyházi Tisztnek valófágos tendeléséhez tartozandó.

NYOLTZADIK FŐ PUNCTUM.

Az Csuda tételekről.

Az hitnek, vagy tudománynak csuda tételekkel kell meg erősíteni, hogy meg próbáltsanak?

136.

A hitet és tudományt csuda tételekkel erősíteni a mostani világnak utolsó idejében nem szükséges.

137.

I. Mivel mostani időben senkinek nem kell az Istentől csudákat várni. (p) Moyse csuda tételét az előtt meg ígérte vala, (q) Christust hasonlóképpen, mint (r) az Apostolokét is; az utolsó időről pedig, semmi ígérlet nintsen, azért azzal magát senki se biztassa, nem iz biztathattya.

138.

(p) Exod. 3. v. 22. c. 4. v. 3. seq. (q) Esai 35. v. 5. 6. (r) Marc. 16. v. 17. 18.

138.

2. Mivel az utolsó időben a Csuda tételek által csak az hamis bit ismértetik meg, úgy mint a mellyek jelei az hamis Prophetáknak és AntiChristusnak: (s) Támadnak hamis Christusok, és hamis Propheták, és nagy csudákat és jeleket tesznek, hogy elbiretessenek (halehetéges volna) a választottak is. Az AntiChristusnak eljövetele, (t) létszen a Sátánnak ereje által, minden bazugságos hatalommal, jelekkel, és csudákkal.

139.

3. Mivel a csuda tételeknek Istentől való ajándéka az Apostolok ideje után tellyességgel megszűnt, a minden napi experientia taníttya, és a Romai Ecclesia is vallyá, hogy sem (u) Pápa, sem más valaki (x), (hanem ha (y) Indiában volna valaki) csuda tételeknek ajándékával meg nem ajándékozottatott, a mint hogy (haleheté-

ges

(s) Mat. 24. v. 24. (t) 2. Thes. 2. v. 9. (u) Less. Disp. de AntiChr. dem. 10. p. 58. (x) Greg. de Val. Annal. l. 6. c. 7. (y) Bell. l. 4. de not. Eccl. c. 14. §. Denique hoc nostro.

ges lött volna) a Lutheranus Vallást csuda tételekkel meg hamisították volna, mivel (z) (a mind ök mondgyák) régenten az Eretnekek tévelygését csudákkal győzték meg.

140.

4. Mivel a Csudák ördögi elbitetésnek eszközei, mert az ördög is csudákat tehet, (a) varáslással, mint Cordubában (b) a Creutzi Magdaléna példája, es (c) másoké is nyilván vadnak, még a Pogányok (d) és Eretnekek által is. (e)

141.

5. Mivel a Csuda tételek, hogy ha igazak-e vagy hamissak, egyedül csak a Sz. Irásból ismértetik meg: mivel ezen jeleket (f) az Isten maga adta, Christus az ő (g) csudáit a Sz.

(z) Bzov. an. 119. §. 43. an. 1:04. §. 23. seq. &c. (a) Mart. Delrio l. 1. Mag. disp. c. 2. p. 3. a. Blas. Viega Com. in Apoc. 13. lect. 9. num. 2. Tanner diopt. l. 2. q. 4. c. 28. p. 619. (b) Zving. Theatr. p. 1334. b. (c) Bzov. an. 1199. §. 35. 3. Decretal. t. 45. de reliq. c. 1. audivimus. (d) Nat. Com. l. 6. Myth. c. 12. p. 612. (e) Tann. anat. p. 2. dem. 9. §. 21. Idem. diopt. l. 2. q. 4. c. 28. p. 619. Baron. an. 237. §. 8. (f) Deut. 13. v. 1. seq. (g) Matt. 11. v. 4. 5.

a sz. Írásból bizonyította. és mivel hogy a Sátán is világosságnak (h) Angyalává tünetheti magát, és nyilván vagy on, hogy az emberi elme csak a szem fény vesztésnek heába való ágárol, és haszontalan Játékokról is (nem hogy a Sátánnak nagy méterfégeről) mindenkor elégféges itéletet nem tehet; annak felette a Romai Ecclesia igaz avagy hamis csudáknak meg különböztetése való igaz és meg csaltatlatlan eszközöket nem adhat, melyre nézve az igazságot meg kell vallania, és minket (i) ez punctum iránt a sz. íráshoz igazitannia: következik immár, hogy végtére csak a sz. Írás mellett kell meg maradni, melyből ki tétzik, minden Vallásról mitsóda értelemben kell lenni, hogy minékünk a tsudák magokra nézve semmit sem bizonyíthatnak,

142.

6. Es a Romai Ecclesiának meg kell vallani, hogy (k) az ő tsuda térteli az ő tudományát

(h) I. Cor. II. v. 13 14. (i) Casp. Sciop. Thaum. c. 6. p. 34. 35. Tann. dio. L. 2. q. 4. c. 28. p. 619. (k) Bell. L. 4. de not. Ecc. c. 14. §. est autem Greg. de Val. Anal. Lib. I. cap. 7.

nyát meg tsalbatatlannul s bizonyossan meg nem bizonyíthatják: és meg is vallyák (l) miképpen csaltattatak meg az emberek az olyan csudákkal, bizonyítták is (m) ama Regenspurgumi szép Maria, és a Lübecki klastrombeli Maria a magas oltáron, melly midőn meg vonatik a benne való hurral, az ötet imádokhoz hajlik, és tőlök ismét el fordul.

143.

A Prédikátoritíszre való bivatalt nem szükség jelekkel meg bizonyítani; holott a Tanító rendes Eszközök által a Tíszre mehet, és az ő Tudományát az Isten ígéjéhez szabja, s alkalmaztattya.

144.

1. Mivel a Tanítók bivatallának meg bizonyításhoz való jel kívánás Sídóknak (n) Pharisausoknak (o), és hitetleneknek (p) munkája.

145.

(l) Gret. L. 2. de perég. c. 5. p. 14. 15. Tan. dio. L. 2. q. 4. c. 28. p. 612. (m) Zving. Theat. p. 3140. feqq. (n) I. Corinth. I. v. 22. (o) Matt. 12. v. 38. (p) I. Cor. 14. v. 21.

145.

2. Mivel a *kerefszényeknek rendelések és parantfolattyok* nintsen az hivatalnak az által való meg bizonyítására.

146.

3. Mivel *senki a Proféták közül, (kik az ő irásokat nekünk badták) az ő hivatallyát csudákkal nem bizonyította, (q) kerefszteleő Sz. János sem tött csudákat, s nyilván vagy on, hogy fok (r) emberek minden csuda tétel nélkül Christusb an hitt enek, és (s) az Apostolok által meg terített ek.*

147.

4. Mivel az *hamis tanítóknak*, ha szintén csudákkal erőstítik is az ő hivatallyokat, (t) nem kell hitelt adni.

148.

5. Mivel az *hit nem a csuda tételekből*, hanem az Isten igéjéből (u) származik.

KILENTZEDIK FŐ PUNCTUM.

A Gyónásról.

Kellé tehát gyónni, az az, a bűnöket, melyek-

(o) Joh. 10. v. 41. (r) Joh. 4. v. 18 19. 42. (s) Act. 2. v. 37. c. 16. v. 14. c. 17. v. 11. (t) Deut. 13. v. 1. seq. Mat. 24. v. 23. seq. (u) Rom. 10. v. 17.

mellyekről az ember lelke ismeretinek szorgalmatos vizsgálása után bűnösnek valya magát, rendessen fel szenteltetett Papnak meg vallani.

149.

Minden kétség nélkül *vagyon az, hogy minden bűnösnek, aki idvözül ni akar (x) bűneit Istennek meg kell vallani, mint az igaz poenitentia tartók (y) cselekedtek, aki pedig azokat (z) tagadni avagy mentegetni (a) akarja, mint ha semmi bűne nem volna, annak nintsen botfanattya: (b) A ki el fedezé t bűneit, nem jól léfzen dolga, a ki pedig meg valya, s el badgya, irgalmassag od nyer. (c) Ha azt mondgyuk, hogy nints vétkünk, meg csalljuk magunkat, és igazságninisen bennünk.*

150.

Továbba nem kell abban kételkedni, hogy a gyónás, mely az Ur V atforájának vétele előtt az Egyházi szolgának tétetik, *hasznos nem volna.*

1. Hogy

(x) Pf. 32. v. 3. seq. Pf. 52. v. 2. seq. Mat. 6. v. 11.
(y) Pf. 38. v. 5. Dan. 9. v. 5. Jer. 14. v. 20. Luc. 18 v. 13. (z) Gen. 4. v. 9. Luc. 18. v. 11. (a) Sam. 15. v. 13 15. (b) Prov. 28. v. 13. (c) 1. Joh. 1. v. 8.

1. Hogy azok a kik az Ur Vatforájával akarnak elni, ha arra szükségek vagyon, meg taníttassanak.

2. Hogy azok megértfék, mint kellef-
fék magokat meg próbálni, és ha az Ur
Vatforájához, mint méltó Vendégek
hozzá bocfáttathassanak?

3. Hogy a Prædikátor az ő halgatóit az
idvősségre nező dolgokrol meg intse, ha
szükséges.

4. Hogy ha valakinek szívében kivált-
képpen való kétféle vagyon, az Isten igé-
jének hirdetőjének meg jelentse, hogy
arrol oktatást vehessen.

5. Hogy az Istennek a bűn bocfánatrol
tett kegyelmes ígérete mindeniknek ki-
váltképpen tulajdoníttassék.

151.

Mikor pedig a Gyónás.

1. (d) Szükségeseznek ítéltetik az idvőssé-
re, még pedig az olyan Gyónás, melly-
ben

(a) Conc. Trid. Sess. 14. c. 5. & can. 6. caus.
38. non potest. Bell. l. 3. de
pœnit. c. 2.

ben 2. (e) Minden bűnök előszámláltat-
nak. 3. A Gyónást is (f) ugyanfel szentel-é
tetett Papnak kell tenni, az nem keresz-
nyekhez illendő.

152.

1. Mivel az Isten nem parantsolta, hogy
valaki az Egyházi szolgáltnak bűneit meg
vallya. Mert jol lehet (g) Isten parantsol-
ta a világi Törvényben az igazságot meg
vallani, és mindenkor (h) edgyik a másik-
nak bűneit meg vallya i) Christus paran-
tsolattya szerént, és (k) Juda Bileam (l)
Achan (m) Jonas (n) &c. olyan gyónás
nélkül bűnöket meg vallották, még is az
Egyházi gyónásról semmi Isteni rendelés
nintsen, és hitetlenség Isten rendelése
nélkül azt szükségessé tenni.

153.

2. Mivel hogy semmi oka nintsen, miért
H kellene

(e) Bejerl. Conc. sel. 34. p. 641. (f) Caus. 26.
q. 6. c. 8. is qui pœnitentiam. caus. 33. q. 3. dist.
6. c. 2 qui vult. (g) Syr. 4. v. 24. (h) Jac 5. v.
16. (i) Mat. 5. v. 24. (k) Gen. 38. v. 26. (l)
Num. 22. v. 34. (m) Josue 7. v. 20. (n) Jona 1.
v. 12.

kellene valakinek az Egyházi szolgáknak
szükséges képpen gyónni, mert jöllehet (o)
az Apostoloknak hatalom adatott a bű-
nöknek bocsánatjára, ha szintén Christo
(p) apoklofokat a Papokhoz igazította,
és az halálból feltámasztatott (q) Lázart fel-
oldatta is, ha szintén az hívő (r) Ephesusbéli-
ek megvallották is a mit véghez vitte-
nek vala; még is az Apostolok hatalmá-
ból nem következik valami kivált kép-
pen való gyónás, és ami a Papoknak a
poklofság felől parantsoltatott, az a ke-
refztényeknek semmi Törvényt nem ad:
Lázárnak a kefszenöktől való meg olda-
tásának, a fülbe sügó gyónással semmi kö-
ze nintsen, hogy az Efesusbeliek bűnöket
megvallották, az egyéb keresztényeket
semmi szükséges dologra nem kényszeríti,
és semmi eszközből nem kényszeritheti, és
igy csak Pharisausi terh, az az, ok nélkül
való szükség.

154.

1. Mivel sokan magánosan való gyónás nél-
kül bűnök bocsánatját nyerték, a
Gutta

(o) Mat. 18. v. 18. Joh. 20. v. 23. (p) Mat. 8. v. 4.
Luc. 17. v. 14. (q) Joh. 11. v. 44. (r) Act. 19. v. 18.

Gutta ütött (s) a megtérő (t) bűnös Af-
fzony, a Christussal meg feszítettett (u)
Tolvaj: és nem említettik, hogy (x) Sz. Pé-
ter, (y) a szerezcsény komornik &c. gyón-
tak volna. (z).

155.

4. Es így a Praxis tanította, hogy sen (a)
Christus, sem az (b) Apostolok a penitencia
tartóktól magános gyórást, mint felette
szükséges nem kívántanak: sem pedig arra
egy embert nem igazítottak.

156.

Abűnnek külön külön való elő számlálása a
Rimai Ecclesiában (c) szükségeseit tartatik;
de 1. Lehetetlen (d) kisértés tudbarrtya
számát vétkein; az én titkos vétkeimről
tisztíts meg engemet (e) a mi titkos bűneim-
ket az Isten az ő ortzájának világa eleiben
tette.

H 2

157.

(s) Mat. 9. v. 2 (t) Luc. 7. v. 47 (u) Luc. 23. v. 43. [x]
Mat. 26. v. 71. [y] Act. 9. v. 17. seq [z] Act. 8. v. 37.
[a] Luc. 19. v. 9. 10. (b) Act. 2. v. 38. c. 16. v. 31. [c]
Conc. Trid. sess 14. Can. 7. 8. [d] Psál. 19. v. 13.
(e) Psál. 90. v. 9.

157.

2. *Es mivel senki minden bűneit elő nem számlálhattya, örökké rettegni kell, hogy az ő meg nem vallott bűneinek miáttá Isten haragjában vagyon, mellyre nézve az ember szívének foha az Isten kegyelmességében (t, erős bizodalma nem lehet.*

158.

3. *Mivel annak sem a Sz. Írásbéli parancsolatokban, sem ígéretekben, sem fenyegetésekben, sem példákban nintsen helye.*

159.

4. *Arégi Ecclesiákban nem volt szokásban, és elég (g) vala magát bűnösnek ismérni.*

TIZEDIK FŐ PUNCTUM.

A Jóságos cselekedetről és életről.

Vallyon a jóságos cselekedetek Christus érdeme mellett s azon kívül baxnossak és szükségessévé az embernek időösségére?

160.

(f) Hebr. 13. v. 9. Jac. 1. v. 6. (g) 1. Sam. 12. v. 13. Mat. 3. v. 6

160.

Minden kerefztényeknél nyilván vagyon, hogy (h) meg tagadgyák a hitetlenséget, és világi gyönyörűségeket, (i) a bűnnek meg hallyanak, és Istennek éllyenek igazságban.

161.

Nyilván vagyon, hogy a jóságos cselekedetek szükségessék:

1. Hogy az ember engedelmeskedgyék Istennek, (k) ki azokat parantsolta.

2. Istent azokkal (l) e világ előtt dicföitfe.

3. Es magát a büntől (m), melly az Istent haragra gerjeszti, és (n) örökké való károhozatot szerez meg tartoztassa.

162.

Tebát a jóságos cselekedetnek jutalma (o) vagyon, és így (p) csak egy pohár viz sem marad jutalom nélkül: azért nevezi Isten (q) az ökegyelmes cselekedetit jutalom-

H 2

nak,

(h) Tit. 2. v. 12. (i) Rom 6. v. 11. 13. (k) Col. 1. v. 22. Tit. 3. v. 8 1. Pet. 2. v. 24. (l) Mat. 5. v. 16. 1. Per. 2. v. 12. (m) Rom. 1. v. 18. (n) Rom. 6. v. 21. 23. c. 8. v. 6 seq. 13. Gal. 5. v. 21. 2. Pet. 2. v. 20. 22. (o) 2. Cor. 5. v. 10. (p) Mat. 23. v. 42. (q) Gen. 15. v. 1.

nak, de a mellyet (r) ingyen osztogat, mint (s) egy örökséget, és nem (t) érdemért avagy igazságért, hanem egyedül (u) Atyai akarattya szerént.

163.

Follehet a gonosz cselekedetek az idvösségre ártalmak: mind azon által a jó cselekedetek annak meg nyerésére sem hasznosak, sem idvösségessek. Mert.

164.

1. Valamit Istentől veszünk (x) az mind az ő kegyelméből vagyon, senki Istentől a kenyeret nem érdemli, hanem (y) tőle kell azt kérni, és az ő (z) jóvoltából venni, és így semmit sem érdemlünk, (a) minden ő kegyelmes cselekedetiből, mert az idvösség is (b) csak ajándék, és (á) örökség, a melly kegyelemből adatik. (d) kegyelemből tartatatok meg hitnek általa, és nem ti töletek vagyon, Isten ajándéka ez nem cselekedetből, hogy senki ne ké

gyeb:
(r) Rom. II. v. 3. (s) Mat. 25. v. 34. (t) Mat. 20. v. 15. c. 25. v. 2. : 23. (u) Mat. 7. v. 9. 11. (x) 1. Cor. 4. v. 7. (y) Mat. 6. v. II. (z) Pál. 145. v. 15. 16. (1) Gen. 32. v. 10. (b) Rom. 6. v. 23. (c) Mat. 25. v. 34. (d) Eph. 2. v. 8.

gyék: (e) Ha kegyelemből vagyon, tehát nem érdemből avagy cselekedetből, mert úgy a kegyelem, nem volna kegyelem.

165.

2. Christus meg váltott minket, (f) hogy ő általa idvözüllyünk, mellyet nekünk kegyelemből (g) adni fog (h), mitfoda haszna vagyon tehát a jó cselekedetnek, avagy mire szükség es?

166.

3. Az idvösség Isten kegyelme mellett, és Christus érdeme után az hitnek tulajdonítatik: (i) Bizonyos képpen mondgyuk, hogy az ember meg igazul hitnek általa a Törvénynek cselekedeti nélkül (k) Mindeneknek a kik a Fiuban hisznek, örök életet vagyon: (l) A ki hiszen ő benne, nem ítéltetik meg: (m) a ki hiszen, és megkeresztelkedik idvözül: (n) A hitnek vége, a léleknek idvössége. Mivel ebben az Punctumban (o) a hit és jó cselekedet egymást ki rekesztik, következ, hogy a jó cselekedet az idvösségre nem használ.

H 4

167.

(e) Rom. II. v. 6. (f) Aft. 4. v. 12. (g) Joh. 1. v. 16. 17. (h) Joh. 10. v. 28. (i) Rom. 3. v. 28. (k) Joh. 3. v. 16. (l) v. 18. 36. (m) Marc. 16. v. 16. (n) 1. Pet. 1. v. 9. (o) Rom. 11. v. 6.

167.

4. Ha a jó cselekedetek az idvösségre hasznosak, tehát minden képpen tökéleteseknek kell lenni.

1. Hogy semmi vétkes tisztátalanság rajta ne legyen. De még (p) a szenteknek igaságok, és leg jobb cselekedetek is olyan mint egy tisztátalan ruha, és (q) valamit az ember célekefszik, az soha szintsen tisztátalanság nélkül.

1. Hogy a jó cselekedetek mellé bűn ne tessek, mivel az, (r) a ki csak egyben vétkezik is (s) atkozott, minden emberek (t) bűnösök, és minden (u) szenteknek bűn bocsánatért kell könyörögnie. Ezekből nyilván következik, hogy egy ember jó cselekedete sem használ az idvösségre.

168.

5. Bátor valaki tökéletesen jámbor legyen is, a melly (x) ugyan lehetetlen, tehát töké-

(p) Ef. 64. v. 6. (q) Syr. 27. v. 5. Rom. 7. v. 21. (r) Jac. 2. v. 10. (s) Deut. 27. v. 26. Gal. 3. v. 10. (t) R. m. 3. v. 23. I. Joh. 1. v. 8. Eccl. 7. v. 21. (u) Pl. 32. v. 6. Mat. 6. v. 12. (x) Rom. 9. v. 3. Aét. 13. v. 38.

bet nem cselekefszik, hanem (y) csak a műveltartozik, és egy Deo gratiaft, avagy fogadgy lített (z) sem érdemel, nem hogy még az örök idvösséget.

169.

6. Asz. Irás erőssen bizonyítja hogy az igazság és idvösség nem a Törvénynek (a) cselekedetiből vagy, sem pedig az embernek (b) tulajdon cselekedetiből, mellyek az által az idvösségtől tellyességeffen ki rekesztetnek; (c) nem az igazságnak cselekedetiből, mellyeket mi cselekedtünk volna, hanem az ő irgalmaságából tartott meg minket. (d) Bizonyosképpen mondgyuk, hogy az ember meg igazul hitnek általa, a Törvénynek cselekedeti nélkül, és így (e) Abrahám cselekedet nélkül igazult meg, hasonlóséppen (f) Saulus, (g) a Publicanus, (h) a Christussal meg felszitterett Foltvaj &c. az melly mind meg nem lehetett volna, ha a jó cselekedetek az idvösségre hoznossak volnának.

H 5

170.

(y) Luc. 17. v. 10. (z) v. 9. (a) Gal. 3. v. 11. (b) Rom. 4. v. 6. (c) Tit. 3. v. 5. (d) Rom. 3. v. 28. (e) Gen. 15. v. 6. Rom. 4. v. 2. 3. (f) Aét. 9. v. 3. seq. (g) Luc. 18. v. 13. 14. (h) Luc. 23. v. 43.

170.

7. A kik jó cselekedetekben élnek, és idővséget keresnek, az igazságot (i) meg nem nyelik, hanem (k) az Christust el vesztették, a kegyelömből (l) ki estenek, és Istennek (m) átka alatt vadnak: következik viszontag, a cselekedetek, mellyeket valaki úgy cselekezik, mint hasznosakat, avagy az idővségre szükségességeket, azok felette ártalmások.

TIZENEDGYEDIK FŐ PUNCTUM.

Az AntiChristusrol.

Valljon a Romai Pápa AntiChristus-e?

171.

Jollehet (n) minden Eretnekek AntiChristusok, mind azon által (o) egy nagy fő világ hitetöjéről, kit a Sz. Lélek mindenek felett *AntiChristusnak*, avagy *Christussal ellenkezőnek* nevez, jövendöltenek, ki is kivált képpen való billyegekkel meg jegyez-

(i) Rom. 4. v. 4. c. 9. v. 31. 32. Luc. 18. v. 11. 14.

(k) Gal. 5. v. 4. c. 2. v. 21. (l) Gal. 5. v. 4. (m)

Gal. 3. v. 10. (n) 1 Joh. 2. v. 18. (o) 2. Thessl.

2. v. 8. 1. Joh. 2. v. 18. 22.

jegyeztetett, valamelly emberen találtnak azok, az kétség nélkül AntiChristus.

172.

Hogy pedig azok a billyegek a *Romai Pápán* világossan találtnak, egyebektől eléggé meg bizonyittatott, és mivel annak magyarázattya nem ide való, arra nézve most az elég léssen, hogy amaz nevezetlen Authortul elő hozatott tizenhat argumentum a Pápát nem segéti és azokkal nem gondolván, ugyan csak AntiChristus léssen.

173.

1. Az *AntiChristusnak* edgyes személynek kell lenni. Joh. 5. 2. Thessl. 2. 1. Joh. 2. a Pápák pedig immár 240. voltanak?

Felelet.

1. Hogy az AntiChristus csak edgyes személy légyen, senki meg nem bizonyíthatta: mert (p) amit Christus Urunk mond: Hogy hamás valaki jó, az ő maga nevében, azt bé vesztitek: szól mind azokról, valakik Christusnak nevezik magokat (q) a kik fokban lesznek, és a Sz. Irás e gynchányat nevez. r) H 6 2. Az (p) Joh. 5. v. 43 (q) Mat. 24. v. 24. (r) Act. 5. v. 36, 37

2. Az Anti Christus meg iratik ugy mint (s) *egy* (Tisztere és rendire nézve.) és ugy mint (t) *sokat* személyekre nézve.

3. Ha szintén a Pápa birodalmának alkalmatossága szerént, a Pápa egy olyan is, mint a Romai birodalomban a Császárság, a Sidók Synagogájában (u) a Fő Pap, még is csak Anti Christus, ki Successio szerént fok személyekből áll.

4. Es így mikor a Romai Ecclesia a Pápanak tisztiról végez, *csak egy (x) Pápát ismer,* jóllehet sokan voltak egymás után.

174.

Az Anti Christus el nem jő, miglen a Romai birodalomtól való nagy elszakadás meg nem léfzen. Dan. 7. és 2. Thes. 2. melly még eddig meg nem lött?

Felelet.

1. A nagy szakadás (y) meg jelentetett: tulajdonul (z) a keresztény birtól: ha pedig

(2.) Thes. 2. v. 3. 4. (t) Mat. 24. v. 24. (u) Lev. 21. v.

10. (x) list. 99. c. f. Ecce. in Muss. Conc. de nativ. p. 31. Bell. L. 4. de Rom. Pont. c. 1. sq. (y) 2. Thes. 2. v. 3. (z) 2. Thes. 2. v. 10. seq. 1. Tim. 4. v. 1.

dig valaki a Romai birodalomról (mellyre czélozott szent Pál midőn (a) mondgya: *mitsoda tartja ötet, tudgyátok:*) értené, annak tudnia kell, hogy a Romai birodalomnak nem tellyefféleg való romlása jelentetett, mint (b) ítelet napig kell tartania) hanem az ő nagy hatalmának kissébedése, melly miatt az Anti Christus semmi erő nem vehet. *Az elszakadás* már meg lött rész szerént midőn a Romai birodalomtól sok Királyok el pártoltanak, és annak hatalma az által meg erőtlenedett; rész szerént mikor az egy birodalom két felé azlott, Nap keletre és Nap nyugotira; mára (c) Nap nyugoti birodalom Augustus Császárral A. C. 475. meg szűnt vala, és csak Carolus Magn9 által A. 320. Esztendő után állott helyire, a melly szakadásban az Anti Christus a Gotthusok és Exarchák öfzve elegedések allatt hatalmasan nevelkedett, és így az illyen alkalmatossággal a Pápák leg inkább nevelték az ő hatalmokat. H 7

175.

(1) 2. Thes. 2. v. 6. (b) Dan. 2. v. 34. c. 7. v. 8. 9. (c) Bell. Chron. P. 2. ad A. 476. Tann. diopt. L. 3. quæst. 3. cap. 14. pag. 955.

175.

3. Az *AntiChristus* előbb el nem jö, miglen az *Evangelium* (d) az egész világon nem *prädikáltatik*. Mat. 24. már pedig mindez máj napiglan is új szigetek és népek találtnak, az hol az *Evangelium* csak most *prädikáltatik*?

Felelet.

1. Mivel hogy az *Evangelium*nak (e) az egész világon való *prädikáltatása* az Apostoloknak parantsoltatott, mellyet ök (f) szereztesse véghez vittének, mint a Romai *Ecclesia* (g) sem tagadhattyá, kiváltképpen pedig midön (h) *Catholicának* és az egész világon ki terjedetnek akar neveztetni, (i) melly az *Evangelium* *prädikálása* nélkül meg nem lehet) és a régi időkben az ismeretlen tartományokban, ugymint (k) a Napkeleti Indiában, (a hol

Sz.

(d) Mat. 24. v. 14. (e) Mat. 28 v. 19. Marc. 16. v. 15. (f) Rom. 10. v. 8. Col. 1 v. 6. 23. (g) Jans. harm. Evang. c. 121. p. 94. Bisciola epit. annal. Baron. p. 28. d. (h) Tanner. diopt. l. 2. q. 4. c. 2; p. 520. Bell. l. 4. de not. Eccl. c. 7. (i) Rom. 10. v. 14. 17. (k) Grets def. 2. l. 3. c. 4. p. 855. c. d.

Sz. Thamás, Bertalan, és Máthé *prædikáltak*) (l) a mint a Nap nyugoti Indiában, Chinában is &c. kereszténységnek jelei találtattak, mellyre nézve (a *Christus* jóvendő léfének bé tellyesítésére) e világon semmi új *prädikálás* nem szükséges; elégfege ez, és az Pápának el kezdetett birodalma előtt dicősfégesse el végezte-tett.

176.

4. Az *AntiChristus* előtt ismét meg kell jelenni és *prädikálni* e világon ama két nagy szentnek, ugymint *Enochnak* és *Illyésnek*. Apoc. 11. az pedig még egy Pápa előtt sem lött meg?

Felelet.

1. A Romai *Ecclesia* arról maga sem bizonyos, némellyek vélik (m) hogy *Illyéssel* Moyses jelenik meg; némellyek pedig (n) *Jeremiást* gondollyák, nagyob része a harmadikat teszi hozzá, (o) *Theologus* János, némellyek ilyen velekedésben vadnak,

(l) Nicol. Trigautius de expéd. ad Sinas. l. 2. c. 11. p. 121. seq. (m) Less. de AntiChr. dem. 15. p. 141. Viega in Apoc. 11. sect. 7. (n) Viega ib. Tyrthæus disp. de AntiChr. c. 19. §. 396. (o) Viega in Apoc. 10. sect. 8. num. 1.

nak, hogy ezen bizonyságoknak (p) az AntiChristussal semmi közök nem léfzen, e felett elsőben eggyezzenek meg.

2. Hogy pedig az Anti Christussal (q) két bizonyfág fog ellenkezni, tudni illik az igazfágnak vallói, kik közül (r) sokakat meg fog ölni, és hogy azt a Pápa maga elégségesen el követte legyen, nyilván vagyon.

3. Ennek felette lehetetlen meg bizonyítani, hogy (s) azok a bizonyfágok *Enoch és Illyés* legyenek.

4. A mi az Illyés (t) vizfontag való eljövetelet illeti, az keresztelő (u) Sz. Jánoson bételyesedett. Enochnak vizfont való eljövetele sohol sem igirtetett.

5. Mivel már Enochnak és Illyésnek (x) halhatatlan testek vagyon, és azért meg nem ölettethetnek, tehát nem ök lesznek azok a bizonyfágok, kiket az AntiChristus (y) meg fog ölni.

177.

(p) Alcasar Proleg. in Apoc not. 20. §. I. (q) Apoc. II. v. 3. (r) ib. v. 7. c. 17. v. 6. (s) Cath. Test. verit. (t) Mal. 4. v. 5. (u) Matt. 17. v. 11. 13. (y) Mat. 22. v. 30. I Cor. 15. v. 52, seq. (y) Apoc. II. v. 7.

177.

5. Az AntiChristus alá való állapotbul származik, és csalárdfág által a Sidók birodalmát elnyeri, hadat is indit bárom király ellen, ugymint az Ægyptusi, Lybiai, és szíretfen ország ellen, azok birodalmát el veszi, és más hetet is fog meg hodoltatni, vegezetre a keresztényeket fegyverrel s hadi, készülettel üldözi a föld kerekfégén mindenképpen. Dan. 7. & 11. Apoc. 20. ez mind nem illik a Pápára?

Felelet.

1. Arról semmi jövendőlés nintsen, hogy az AntiChristus a Sidók birodalmát magáévá tenné.

2. A Pápa alá való állapotbul való (hó) lott (z) csak Romai Püspök, és másokhoz hasonló vala, (a) fok csalárdfág által (mellyet itt elő nem hozok) minden világi méltóságok felett fel magasztatott, csalárdul állitván, hogy Constantinus Császár (b) az egész Napnyugoti Romai

Im-

(z) Nic. Conc. an. 6. Tom. I. conc. p. 253. (a) Dist. 93. can. 24. Legimus. (b) Dist. 96. can. 14. Constantinus.

Imperiumot örökösfén neki ajándékozta volna, &c.

3. Az Ægyptom, (c) Lybia, és szerezfen ország ellen való hadakozás egyedül csak az Antiochus királyról mondatik, de mivel az, az Anti Christusnak ábrázolója, mellyre nézve jövendöltetett felöle is, hogy a királyok birodalmát erővel és hadakozással meg hodoltattya. Mivel az (d) már ki nyilatkoztatott, miképpen a Pápa, ki mondhatatlan vér ontással (e) nem tsak Siciliat, tette magáévá, hanem a Romai Császárt is, és egyéb királyokat, véres hadakozással hódoltatta, mindenütt nyilván vagon.

4. A melly által a Pápa, (f) mint Anti-Christus ez világ Monarchájává lott, hogy neki (g) minden királyoknak, hatalmaságoknak, (h) minden népeknek, (i) minden Ecclesiáknak, (k) minden keresztye-

(c) Dan. 12. v. 43. (d) Apoc. 13. v. 7. c. 17. v. 15. (e) vid. annal. Baron. & Brov. (f) Apoc. 17. v. 15. (g) Extrav. Com. l. 1. c. 8. de Major & obed. c. 1. unam Sanctam, (h) Caus. 2. q. 7. Com. 37. beat. (i) Caus. 17. q. 6. Can. 6. Si fortassis. (k) Dist. 87. Can. 15. Si qui Sanc.

nyeknek, summá szerént (l) az egész föld kéreklégének alája vettetettnek kell lenni.

178.

6. Az Anti Christus leg fő keppen Christus-sal fog ellenkezni és annak mondgya magát.

1. Joh. 2. mellyik Pápa cselekedte azt?

Felelet.

1. Sohólints irva, hogy az Anti Christus magát Christusnak mondgya.

2. Az Anti Christus (m) a Christussal ellenkezik, azt cselekefzi a Pápa is, midön Isten rendeléfit (n) el bontya, (o) meg veti, (p) a Pogány utálatosságot és Sidói bálványozást, mellyeket a Christus meg vetett a keresztyenek közé nyilván bé vizí, a Christus érdemét a szentek, érdemének commendálása által tellyességgel semmivé téfzi, mellyről (q) oda fellyeb.

3. Jolle-

(l) 5. Decr. t. 12. de homic. volunc. c. 6. Sicut dignum, (m) 2. Thes. 2. v. 4. (n) Mat 26. v. 26. 27. vid. sup. num. 15. (o) Gen. 2. v. 24. dist. 82. Can. 2. propoluiti. (p) num. 29. (q) num. 91.

3. Jóllehet szóval *Christus szolgájának* (r) nevezi magát; (s) cselekedetivel megtagadgya, miképpen (t) minden Eretnekek Christus ellen hadakoznak, még is (u) az ő Apostolinak tarttyák magokat, melyre nézve senki azzal meg gondollyon, hogy az Anti Christus mint egy (x) bárány színes szentségben legyen.

179.

7. *Az Anti Christusnak Jerusalemben az Isten Templomában kell ülni.* 2. Thef. 2. Apoc. 11. a Pápa pedig Romában ül.

Felelet.

1. Minémű Templomban fog az Anti Christus ülni, a felől a Romai Ecclesia nem bizonyos.

2. *Az Istennek (z) Templomban fog az Anti Christus ülni, de a Jerusalembéli Templomról semmi szó nintszen az egész szent Írásban.*

3. Mivel az új Testamentomban nem egyéb
(r) 1. 1. Decr. t. 33. de major. & obed. c. 6. sollicita. (s) Tit. I. v. 16. (t) Luc. 2. v. 34. (u) 2. Cor. 11. v. 13. (x) Apoc. 1. v. 11. (z) 1. Thef. 2. v. 4.

gyébről, hanem az (a) elő Istennek lelki Templomáról vagy on emlékezet, (melly az (b) hiveknek szívek, avagy c) a szenteknek edgyeslége) és így az Isten Templomában ülni, nem egyéb, hanem a keresztény Ecclesiában *uralkodni*, (d), mivel a régi Egyházi Tanítóktul (e) úgy értetik,) (f) mely a Pápán minden fogyatkozás nélkül bé tellyesedett.

180.

Az Anti Christusnak tulajdon ülő széke nem egyéb, hanem a lelki Babylon, (g), az az, (h) Roma: a két begyek, az (k) is Roma városa, mellynek 1 a földi királyokon birodalma vagy on, az az (m) Roma vá-

(a) 1. Cor. 3. v. 16. 17. c. 6. v. 19. 2. Cor. 6. v. 16. (b) Eph. 3. v. 17. (c) Mat. 18. v. 20. Joh. 14. v. 23. (d) 1. Reg. 1. v. 30. Mat. 23. v. 2. (e) Vinea Comm. 2. in Apoc. 13. sect. 8. num. 2. (f) Caula 14. q. 1. c. 14. relat. est. (g) Apoc. 17. v. 5. (h) Bell. l. 1. de Rom. Pont. c. 2. Grets. def. 2. contr. l. 2. c. 2. (i) Apoc. 17. v. 9. (k) Bell. l. 3. de Rom. Pont. c. 5. §. denique. Tyræus disp. de Anti-Chr. c. 11. §. 137. (l) Apoc. 17. v. 18. (m) Pol. Verg. l. 8. de Invent. c. 7. p. 654.

városa, mellyben (n) a mi Urunk megfeszítettett, (o) az nem Jerusalemben, hanem (p) Roma: még az (q) régi Egyházi Tanítók is közönségesen azt állították, hogy a Pápanak mostani fizeke, az AntiChristusnak ülo helye.

181.

8. Az AntiChristus Isten gyanánt imádtattya magát. 2. Thess. 2. mellyet egy Pápa sem tulajdonított magának?

Felelet.

Az AntiChristus (q) az Isten Templo-mában úgy országol, mint Isten, és azt mondgya, hogy ő légyen az Isten: nem csak mikor magát Istennek tituláltattya (r), avagy (s) Christus Vicariusának, (t) az Anya Sz. Egyház Völegénnyének &c. tartya

(n) Apoc. ii. v. 8 (o) Bell. l. 3. de Rom. Pont. c. 13. §. quare Vicar. in. Apoc. II. Sect. 12. num. 1. [p] 4. Decr. tit. 17. qui matrim. accus. c. 13. per venerab. Platina. in vita Divi Petri. [q] Tyraeus disp. de AntiChr. c. 11. p. 140. Tann. Anat. P. 2. dem. §. 281. [q] 2. Thess. 2. v. 4. (r) Dist. 76. Can. 7. satis evidenter. [s] l. v. Decr. t. 7. de transact. Episc. c. quanto per sona [t] Extrav. Joh. 22. t. 5. de sed. vac. c. 1. si fratrum.

tya magát, melly (u) csak a Christust illeti: hanem uralkodását is mint Isten úgy viseli, hogy (x) az egész világon el hatalmázott, semmi Törvényhez nem köti magát, sem [y] pedig senkinek alájá vettetett nem [z] akar lenni, a kimind ezeket magának tulajdonította, az a Christus Ecclesiájában úgy országol mint egy Isten.

182.

9. Az AntiChristus magát Isten felett felmagasztallya, és mind az ellen valaki Istennek mondatik, avagy Isten gyanánt tiszteltetik 2. Thess. 2. azt egy Pápa sem cselekezteti, hanem magát Isten szolgái szolgájának nevezi.

Felelet.

Sz. Pál jövendölése ez, (a) hogy az ellenkező magát mindenek felett felmagasztallya a mi Isten gyanánt tiszteltetik; Már a Pá-

[u] Joh. 3. v. 29. Eph. 5. v. 25. seq. [x] l. 1. Decr. t. 6. de elect. c. 3. ubi periculum. [y] l. 3. Decr. t. 3. de concess. prob. c. 4. proposuit. [z] text. l. 1. t. 6. de elect. 17. fundamenta. [a] 2. Thess. 2. v. 4.

Már a Pápa magát *a felséges Isten felett* felmagasztallya, mikor b) az Ur Vátförájának pohárát elveszi, melyet a Christus (c) rendelt, és innya parantfolt. Az házaflágot (d) tiltya, melyet az *Isten szentnek* (e) és meg tiltatlannak (f) tart.

A keresztények lelkek ismertetit (g) az étel és ital iránt sértegeti, holott, h) az Isten nem ákarja hogy valakinek lelke isméreti meg botrántkoztassék.

Oennön magát (i) meg íteltetni és visgáltatni tilalmazza, ha szintén számtalan fok lelket a pokolra viszen is holott Christus (k) parantfollja, hogy minden lelkek meg próbáltassanak: Az (l) poenitentia tartó bünösöket meg veti: holott (m) az Isten kegyelmes azoknak. Sokat effélet el halgatván, melyekben az Isten akarattyá-

(b) Conc. Const. Sess. 13. (c) Mat. 26. v. 27.

(d) Caus. 32. q. 2. Can. 4. Connubia. (e) Hebr. 13. v. 4. (f) Gen. 2. v. 24. (g) de Con Secr. dist. 5. Can. 31. qui dies. (h) Col. 2. v. 16.

1. Tim. 4. v. 3. 4. (i) Dist. 40. c. 6. Si Papa.

(k) Mat. 7. v. 13. 1. Joh. 4. v. 1. 1. Thes. 5. v. 21.

(l) Vol. lect. memor. Cent. 6. pag. 172. (m)

Mat. 11. v. 28. Joh. 6. v. 37.

rattyának mind el kellmúltni, s az Pápa parantfoltattyának Isten ellen bé kell tellyesedni, vallyon nem az Isten felett való felmagasztaltatásé ez? így hát minden *Magistratusok* felett it' n) felmagasztalta magát, kik (o) Isteneknek neveztetnek.

183.

10. A *Sidók az AntiChristust bé fogadgyák mint Messiaffokat.* Joh. 5. eddig meg egy Pápát sem fogadtak bé?

Feclelet.

Erről a Sidók Messiaffáról semmi szó nintsen a Sz. Írásban: mert az hol (p) az Ur Christus azt mondgya: En az én Atyámnak nevében jöttem, és nem fogadtok bé engemet, ha más valaki jő az önnön maga nevében, azt bé fogadgyátok: azt semmiképpen nem érthetni az AntiChristusrol, és nyilván vagyón miképpen tellyesedett bé az hamis Messiaffo-

I

kon,

(n) dist. 96. can. 11. Si Imperator. can. 10.

nungam. 1. decretal. tit. 6 c. 34. venerabilem.

(o) Pl. 82. v. 1. (p) Joh. 5. v. 43.

kon, kikhez a Sidók nagy veszedelmekre ragaszkodtanak, úgy mint (q) Theudához, a Galilzabéli Judához, az (r) Ægyptombéli Moyfészhez, (s) Barcochabhoz &c.

184.

11. Az *AntiChristus varáslás és ördögi mestersegek által csudákat téfszen.* Mat. 24. 2. Theff. 2. Apoc. 11. A Pápák pedig az ő csudatételeket a Jესus nevében cselekezik, eskárhoztattyák a varáslást?

Felelet,

1. Az AntiChristusnak eljövetele léfszen (t) a Sátánnak hatalmas ereje által, minden hazug csuda tétélekekkel.

2. Hogy a Romai Pápa csudákat téfszen, nem kell abban kételkedni, mivel a Romai Ecclesia ugyan (u) az csudákról akar Christus Ecclesiájának ismértetni: és az ő csudatétéliről való kérkedésének nintsen

(q) Ac s. v. 36. 37. (r) Socrat. lib. 7. hist. Ecc. cap. 37. (t) Zviag. Theatr. p. 902. (u) Theff. 2. v. 9. (u) Bellar. lib. 4. de Notis Eccles. cap. 14.

tfsen vége, (x) a Loreti, (y) Oettingi, Halli &c. Mariarol, a mint hogy fok (z) Si-roknál, tetemeknél, mind azok a csudák löitenek, mellyekkel az AntiChristus az ő (a) birodalmát erősiteni fogja.

3. A Pápa csuda tételi nem Istentől vadnak, amint (b) fellyebb meg jelentett, tehát a Sátánnak csalárdságából kell származni, a mint (c) a Creutzi Magdalená, a Regenspurgumi Szépféges Maria, és egyebek bizonyították: hogy afféle ördögimunka a Romai Ecclesiában Számosan vitetik végben, kíváltképpen mivel minket (d) az Ur Christus minden külömbözés nélkül az utolsó időbeli csudákról meg intett, s azzal semmit sem kell gondolni, ha színtén a Pápa az Ur Jესus nevével gonofzul el is, mivel azt minden varáslók cselekezik, és azért az ő bűnök is Súlyosabb.

I 2

185.

(x) Horat. Turfelli historia Lauretana. (y) Gretf. lib. 2. de sac. peregr. c. 6. &c (z) Fauner diopt. lib. 2. c. 9. p. 634. seq. (.) Blas. Viaga in Apocal. 5. lect. II. n. 1. (b) n. 137. seq. (c) supra. num. (d) Mat. 24. v. 24.

185.

12. *Az Anti Christus maga fel veti, s meg jelenti magát*, Dan. 11. 2. Theff. 2. A Romai Pápák rendessen választatnak?

Felelet;

Itt külömbözés képpen kell nézni a Pápák Tisztire és személyekre: *A Tisztire nézve* az egyházi és világi méltóságra magok emelték fel magokat: *Az Egyházi méltóságra*; mivel a Pápanak Istentől nem adott minden (e) Ecclesiákra birodalom, mellyre nézve a régiek (f) nem merték azt fel venni, és a ki azt fel merete venni (g) azt nem akarták Christus szolgájának ismérni, hanem Anti Christusnak tartották. (h) *Avilági méltóság*, és a külfő országgláfban való hatalom, (i) nem adatott Istentől a Pápanak. Mivel pedig ő Isten rendelé

- (e) Dist. 93. Can. 24. Legimus Caus. 24. q. 1. c. 18. loquitur Dist. 99. Can. 4. nullus Patriarchar.
(f) Greg. de Val. Annal. L. 7. c. 13. p. 85. b. (g) Dist. 40. c. 12. nulli sacerdos. (h) Dist. 9. c. 5. Ecce Greg. Mag. Epi. 6. ad Maur. Imp. (i) Luc. 22. v. 25. 26. Caus. 3. q. 2. Can. 9. Inter hæc. Tann. di. Lib. 3. q. 2. c. 8 p. 862.

delése ellen) (k) ez világon minden Ecclesiákön akar uralkodni, és minden (l) keresztyéket, maga birodalma alá akar hajtani, és az világi (m), országgláfokban az ő tetzése szerént cselekedni, tehát nyilván vagon, hogy az ő Tisztire Isteni hivatal nélkül magasztalta fel magát.

186:

Személyekre nézve a Pápák ritkán mehetnek az ő Tisztekre rendes választás által, ezt pedig csak amaz edgyetlen egy Platinából való historiával meg bizonyítom. A ki megvalya, hogy (n) VI. István Pápa, és az következőknek idejében az Egyháziakkal annyira jutott vala a dolog, hogy ők ajándék, tisztre vágyodás és hatalom által jutottak a Pápa

- (k) Extrav. Com. l. 3. t. 2. c. 2. Ex Supernæ.
(l) Extrav. Com. l. 1. t. 8. c. 1. unam Sanctam.
(m) l. 5. Decr. t. 39. de Sentent. Exom. c. 53. Gravem Clement. l. 2. t. 11. c. 2. Pastoralis. Extrav. Joh. 22. t. 5. ne Sede vac. c. 1. Si Fratrum. (n) Plat. in vit. Steph. 6. p. 145. b. (edit. Col. An. 1600.) Sylvest. 3. p. 168. b. Dam. 11. p. 170. b.

paságra, kiváltképpen (o) Felix II. az Eretnekektől tétetett Pápává, s egyébként is illetlen módon jutott arra méltóságra. (p) Első Damasus erővel és fegyverrel. (q) Sylverius hatalommal. (r) Vigilius. 1. erőszakkal. (s) 1. Sergius ajándék által. (t) II. Márton gonosz mesterféggel. (u) I. Formosus ajándék által. (x) VI. István hasonlóképpen. (y) V. Leo hatalommal és zuzavarral. (z) III. Sergius ajándék és Tiszt kívánás által (Ugyan azon időben (a) közönséges mód volt az, hogy a Pápák ajándék és Tiszt kívánás által mentenek a méltóságra.) (b) I. Christof fortélyos gonosz eszelekedet által (c. XI. János erőszakkal. (d) V. Benedek zuzavarral. (e) VI. Gergely az III. Otto Császár Sógorsága által. (f) XVIII. János gonosz mesterfég, tisztbéli kívánság, ajándék, és az ördög segedelme által. Hasonlóképpen

(o) p. 51. a seq. (p) p. 53. b. (q) p. 75. b. (r) p. 77. (s) p. 103. b. (t) p. 142. a b. (u) p. 144. b. (x) p. 145. b. (y) p. 148. (z) p. 149. b. (a) p. 148. a. (b) p. 148. (c) p. 151. a. (d) p. 156. (e) p. 161. b. (f) p. 163. b.

pen (g) II. Sylvester. (h) III. Sylvester ajándék által. (i) II. Damasus nyilván való erőszakkal. (k) II. Victor az Henrik Császárral való Atyafiúság által. (l) X. Benedek hatalommal és ajándékkal. (m) II. Honorius tiszt kívánás és egyéb mesterfég által. (n) X. Gergely a Cardinálokknak egyenetlensége és veszekedése által. (o) VIII. Bonifacius gonosz mesterféggel. (p) XXIV. János ajándékkal. Az utolsó Pápák XI. Leo és V. Pál (q) Joheuse és Perroni Cardinálok bizonyfága fzerént inkább az hatalmasok, és a Cardinaloknak pénzbeli jövedelmek, hogy sem mint a keresztény Ecclesiáknak hasznok kedvéért választattak. (r) XV. Gergely nagy veszekedéssel, nem az Ecclesia javára, hanem világi dolgokra nézve illetlen és alkalmatlan választás által jutott a Pápaságra.

I 4

Haso-

(g) p. 163. b. (h) p. 169. (i) p. 170. (k) p. 172. (l) p. 173. (m) p. 196. a. (n) p. 233. b. (o) p. 246. a. (p) p. 283. b. (q) in Ep. ad Gall. Regem idiom. Gall. script. (r) Joh. Lud. Godof. Archontolog. p. 57. seq.

Hasonlóképpen a mostani s) VIII. Orbánis, a Cardinaloknak rettenetes nyomorúságos veszekedések által lött Pápává, és így az ő retides választásokkal valóban igen dítelkedhetnek.

187.

13. Az *AntiChristus* a *Szentekeket üldözni fogja*. Dan. 7. Mat 24. Apóc. 20. azt a Pápa nem cselekeszi.

Felelet.

A keresztényeknek valóságos szentflegek áll,

1. Az (s) Christustól, az ige és a sacramentumok által nekik tulajdonított szentflegben.

2. Az Istennek vélek való lakozásában (t) és a sz. Léleknek osztogatásában.

3. A sz Igében (u) és tudományban.

4. Az Isteni (x) sz. hivatalban.

5. Az (y) sz. Isteni tiszteletben.

6. Az

(f) ibid, pag. 66. (s) Esai. 4. v. 3. 4. c. 62. v.

12. 1. Cor. I. v. 30. Heb. 10. v. 14. Col. 1. v.

22. (t) 1. Cor. 3. v. 17. Pf. 51. v. 13. (u) Joh.

17. v. 17. 2. Theff. 2. v. 13. (x) Rom. I. v. 7.

(y) Pf. 110. v. 3. Ezech. 37. v. 28. Joel. 3. v. 17.

6. Az (z) Sz. életben, cselekedetben, (de nem (a a kép mutatók módgyok szerént) mivel penig a Pápa, (holott a Sidókat el szenvedheti) azokat és csak azért üldözi, a kik az Ur Jést egyedül az ő meg váltó-joknak és szentflegeknek (minden embéri szentflegét hátra vetvén) isméri és tisztelik, már nyilván vagy on, hogy a Pápa üldözi a Szentekeket, és ezt az *AntiChristus* jelet bé tellyesíti.

188.

14. Az *AntiChristus* a Sz. Misének áldozartát meg tiltya. Dan. 12. a Pápa azt nem cselekeszi, hanem azzal ellenkezött?

Felelet.

1. Daniel jövendölte, hogy Antiochus király az Istentől b) rendeltetett mindennapi áldozatot meg tiltya, mellyet bőfegessen bé is tellyesített, és (c) ez a Romai

I 5

Gyüle-

(z) 1. Theff. 4. v. 3. 4. 1. Pet. 1. v. 15. 16. Col 3. v. 12. (a) Ef. 58. v. 5. Mat. 6. v. 15. 16. Col. 2. v. 21. seq. (b) Exod. 29. v. 38. seq. (c) 1. Mac. 1. v. 23. &c.

Gyülekezetnek közönséges magyarázatya (d)

2. Mikképpen már az Antiochus az AntiChristusnak ábrázolója, úgy a Levitai minden napi áldozat ábrázolója (nem a Misének) (e) hanem a Christus keresztfán való áldozatjának, melyet az AntiChristus (f) meg tilt, ugymint a mellyen kívül (g) semmi egyéb tulajdon nevezetes áldozat a keresztyénység között nem találta-
tik.

3. Azt pedig az AntiChristus valóságosan meg nem tilthatta, hanem ha az Embereknek szívekből ki faggattya, melyet a Pápa azzal vitt véghez, hogy a keresztyényeknek bizodalma (h) inkább a szűz Máriához, és egyéb szentek esedezéféhez, s érdeméhez, hogy sem mint Christus fzenvedéséhez igazította, az mint nyilván
vagyton.

4. Mi-

(d) Viega Comm. 2. in Apoc. 13. sect; 12. num. 1. (e) Coloss. 2. v. 16. 17. Heb. 10. v. 1.

(f) Dan. II. v. 31. (g) supra, n. 74. (h) Him. mel. de Invoc. Sanct. part. 2. class. 3. c. 1. p. 297. seq.

4. Mivel hogy a Misé valóságosan a keresztyénység ellen való dolog, tehát Danieltől az áldozat alatt nem értethetik.

5. Ellenben (i) meg jövendőtett, hogy az AntiChristus az ő Mausim Istent, (melly az Atyáknak ismeretlen) tisz-
teli arannyal, ezüsttel, drága kövekkel, és drága kintfél, és a kik őtet segítik a Mausim Istent erősíteni, azoknak az országot ki oltogattya. Mint hogy azért a Misében való kenyer(k) Istent gyanánt imádatatik, (melly a Sz. Apostoloknak (l), és régi keresztyényeknek ismeretlen volt.) arannyal, ezüsttel &c. tiszteltetik, tehát nyilván való, Daniel jövendőlte legyen, hogy az AntiChristus a Misé meg nem tiltja, fött inkább fel állította, mint a Pápa cselekedzik.

189.

15. Az AntiChristus csak negyed fél esztendeig uralkodik, Dan. 7. v. 12. Apoc. 11. v. 13. a Pápák pedig immar majd ezer hat száz Esztendeig uralkodtanak?

I 6

Fele-

(i) Dan. 12. v. 38. 39. (k) Bellarm. lib. 4. de Euchrist. c. 29. (l) supra num. 79.

Felelet.

1. Mint hogy a Romai Ecclesia azon Efstendő számról (m) tellyességgel bizonyos nem lehet, tehát magát ahhoz feleltéb nem is kötelezi.

2. A jövőendőlések jelentik, hogy (n) az elhíttetés tart egy, két és fel ideig. Item (o) negyven két *bolnapig*, avagy (p) ezer két száz hatvan *napig*, a melly az Efstendőnek közönféges el oltása szerent &c. nem értethetik, mivel annyi idő alatt az Anti Christus ez világot magához nem hódol-tathatná, (mellynek meg térítésén q az Apostolok zo Efstendeig munkálodtának.) ha szintén (amint a Romai Ecclesia állítja) az Anti Christus (r) a Sidókat magához foglalná is, és magának (s) Jerusalemben építene Templomot, (az első építettett (t) hét efstendeig, a második pedig (u) 46.

(m) Viegá in Apoc. 20. com. 1. Sect. 2. §. 12. 13. Alcafar in h. l. com. p. 52. c. d. (n) Dan. 12. v. 52. Apoc. 12. v. 14. (o) Apoc. 10. v. ult. (p) Apoc. 11. v. 3. (q) Bell. 1. 3. de Rom. Pont. c. 4. §. Deinde tribus (r) vid. sup. n. 183. (s) Bell. 1. 3. de Rom. Pont. c. 13. Viegá in Apoc. 33. Com. 2. Sect. 7. §. 1. 2. (t) 1. Reg. 6. v. 38.

(u) 46. Efstendeig) mikoron uralkodnék tehát abban?

3. Annak felette ez a boldogtalanfág még sz. Pál (x) idejében kezdetett, és csak itélet napjával (y) szűnik meg, azért lehetetlen azt negyed fel Efstendőbe foglalni.

4. Hogy ha pedig a napok (z) az Irásoknak módgya szerent Efstendők gyanánt számláltátnak, hogy az Anti Christus 1260. avagy (egy Efstendőt 365. Efstendőre számláván) 1277. Efstendőkig uralkodnék.

5. Es azzal vagy az ő tellyes uralkodásának idejére czéloz, (a) melly az III. Bonifaciusban Anno Christi 607. Kezdődött, és 1867. Efstendeig tartana: avagy pedig arra az időre czéloz, (b) mellyben a sz. népnek el asztlása *Constantinus Császár alatt el végeződött*, midőn a Pápa birodalma erővel kezdette magát magasztalni, mind

I 7

az

(u) Joh. 2. v. 20. (x) 2. Thes. 2. v. 7. (y) ibid. v. 3. (z) Levit. 15. v. 3. seq. Ezech. 4. v. 6. Dan. 9. v. 24. 25. (a) Plat. in vit. Bonif. III. p. 8. (b) Dan. 12. v. 52.

az meg jelentésnek idejéig, melly a tizenhatodik Seculumban A. 1572. Ezftendőben esék.

6. Mivel pedig az az idő nem szintén olly egyaránt esik, azzal nem sokat kell gondolni, mint hogy (c) a jövődőlés az időnek tellyefitésevel és ki menetelével még ki nem nyilatkoztatott.

190.

16. *Az AntiChristust mindgyárt követi az utolsó ítélet.* Dan 7. Mat. 24. 2. Theff. 2. azt még nem láttuk, tehát a Pápa nem AntiChristus?

Felelet.

Sz. Pál arról világosan jövődölt (d): *kit az Úr meg emészt az ő szájának telkél, és az ő ditsőséges eljövetele által el töröl.* Hogy ha ez az álnokság (e) az Apostolok idejében kezdődött, annak idejében meg kellett jelenni, de csak (f) az ítélet által kell el töröltetni, tehát az AntiChristus eljöveteléből avagy meg jelenése

(c) Dan. 12. v. 49. 54. (d) 2. Theff. 2. v. 8. (e) ibid. v. 7. (f) Tyraus disp. de Antichr. c. 9. §. 84. Lessi. de Antichr. demonstr. 16. p. 175.

feből nem kell azt itelni, melly távul, avagy közel légyen az ítélet: Hanem következik, hogy az Anti Christus, a kereszténységben végfő háborúságot és nyomorúságot indít, a melly bőfegessénn bé is tellyefedett, mint szem látomást vágyon.

Az Isten könyörüllyön a meg nyomorodott kereszténységen, és segellye azt az ő ditsőséges meg jelenése által Amen!

MIND EZEKBŐL MAR EZ KÖVETKEZIK.

Valamelly Ecclesia 1. bizonyos fundamentomból meg nem bizonyittatik. 2. Az Ur Christusnak a szentféges Vatforárol való szerzését kárhozasat áldozatra fordittya. 3. A szentek imádásával bálványozást üz. 4. A Purgatoriumról való Pogány találmányon, fundállya magát. 5. Bőjtöléssel és étkek válogatásával ördögi tudományt tanít. 6. Az Egyházi szolgák hivatallyát minden szükfég és ilendőfég nélkül controvertállya. 7. Csudákat téshen, mellyek az hamis Tudománynak jelei. 8. A Gyónás

fa.

tal az embernek lelke ismételten gyötri. 9. Jóságos cselekedetekkel idővőiséget akar nyerni. 10. Az Anti Christust és világ hitet-
tőjét leg főbb Magistratusnak ismeri; az
nem Christus Ecclesiája, melyre nézve
keresztényeknek el kell azt távoztatni.

A Romai Ecclesiában mind ezek talál-
tatnak, az mint immár meg bizonyított-
tuk.

Tehát következik: hogy a Romái Ec-
clesia, nem Christus Ecclesiája, melyre
nézve azt minden kereszténynek felette
igen kell távoztatni.

Pfalm. 70. v. 6.

*En segedelmem és szabadítóm vagy te
Uram, ne kéffel!*

Laistro

LAISTROMA

A Fő PUNCTUMOKNAK,
mellyek itten tractáltak.

1. *A kételkedhetetlen igaz Ecclesiáról, hogy
a Romai legyené az?* p. 6.
2. *Az Úr Vatsorájáról két kérdés:*
  1. *Elégé keresztyény Embernek idővőségé-
re, ha az Úr Vatsoráját csak egy szín
alatt veszi?* 42
  2. *Miért hogy a Sacramentommal egy a-
vagy két szín alatt való élésnek szabad-
sága fel bontatott, s csak egyik paran-
tfoltatott?* 56
3. *A Miséről,* 61.
4. *A Szenteknek segítségül hívásáról.* 69.
5. *A Purgatoriumról.* 78.
6. *A Böjtölésről, s étkek válogatásáról.* 88.
7. *Az Egyházi szolgáknak hivatalyokrol.* 95.
8. *A Csuda rétekekről.* 99.
9. *A Gyónásról.* 104.
10. *A Jóságos cselekedetről és életéről.* 110.
11. *Az Anti Christusról.* 116

V E G E.

^A
PAPISTA VALLASRA

HAJLOTT LUTHERANUSOK

Lelkek ismeretinek

KINNYA,

Mellyet edgy sz. Irás

Magyarázó

MAYER FRID. JANOS.

nevü Doctör és P. P. eleikben

írása által ki bocsátott.

FRANCOFURTI,

Anno 1692.